

Printemps

NOUVEAUTÉS

Ingyen és Bérmentve

küldjük a legújabb divatot tartalmazó nagy illusztrált Catalogust a téli évadra. Megkeresések czimzandók:

JULES JALUZOT & Co
PARIS

Ugyancsak bérmentve küldetnek a *Printemps* oriai raktárán levő szövetek mintái, árát és fajt lehetőleg meghatározni kérünk.

Expediitio Magyarország részére portómentesen 25 franktól kezdve és kívánatra ódméntesen 15 1/2 frankkal (telefelelő méterárúkat, 20 1/2 frank minden méterért).

Továbbító-és vámkezelési házunk: **Salzburgban, Mozartplatz, 4.**
Levelezés Magyar nyelven.

KWIZDA FER. JÁNOS,
osztr. csász. és kir. és román kir. udv. szállító, kerületi gyógyszerész Kornornburgban, Bécs mellett.

Évek hossza során át jónak bizonyult, fájdalom csillapító házi szer, a **köszvény-, oszuz- és idegbajoknál**

Kérik a védjegyre ügyelni a határozottan **KWIZDA-féle köszvény-folyadékot** kérni. — Kapható valamennyi gyógyszerárban. — Főraktárhelyiség Magyarország részére: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerésznél Budapesten, király-utca 12. sz.

4782 FERNET-BRANCA
(GYOMORKESERŰ),
KÜLÖNLEGES BRANCA TESTVÉREKTŐL,
MILANOBAN,
mint a kik egyedül bírják a gyomorkeserő gyártásának receptjét. Kitétele minden világkörüli úton! Egy család sem nélkülözheti.

Orvosilag ajánlja az emésztés megkönnyítésére, mint étvágy-erősítő, stb. — Kiválóan ajánlja: **Valódi olasz „Branca” ürmös-bor, Cognac Fine, Champagne Croix Rouge** termékek a Branca Testvérektől, Milanóban. — Kapható minden csemege-kereskedésben, kávéházakban stb.

Főképviselet Ausztria-Magyarország számára: **SCARANO F.**
Bécs, VII., Zollergasse Nr. 35.

Az „Antisepticon szájvíz”

övszer minden ragályos ellen, mert constatáltott, hogy a fertőzések a szájon történnek, azokivül a szájat és fogakat tisztán és egészségesen tartja. **Ajánlható mindenkinek**, de legfőképp ott, ahol barnyil ragályozó betegségek mutatkoznak. Kólera, typhus, tuberculosis, difteria stb. A budapesti nagy járvány-bizottság által elfogadott és azonnal alkalmazásba hozott. Ára utasítással 70 kr. Megrendelhető minden gyógyszerárban és a feltalálónál

Hazlinszky Károly gyógyszerésznél,
Budapest, VIII., Sándor-tér. 4991

Alapítási év 1834.
Compain & Co. Limoges,
a hírneves „Cordial-Compain” egyedül készítő.

Compain & Co. Limoges,
alapítási év 1834,
a legfin. francia likőr-különlegességek

Chartreuse, Menthe, Prunelline, Curacao, Giugnotet stb., továbbá a legkiválóbb klinikusoktól legújabb higiénikus likőr-készítmények ellenszer „Cordial-Compain” készítő.

Főképviselet Ausztria-Magyarország számára:

GAIGER FÜLÖP J.,
Bécs, II., Praterstrasse 7.

HYGEA
hajbalzsam.

E hasonlíthatatlan készítmény erősíti, szépíti és tisztítja a hajat; ősz hajnak fiatalos minőség és szépséget visz vissza. Nem festőszőr — hanem hatása a hajgyökérre működik.

Orvosi tekintélyektől ajánlja.

1 palackkal frt 2.50. — Próbá-
üvegcsé frt 1.50. Egyedül eláruló

Dimitrijević S., gyógyszerész, Aracs (Bánát).

WEINWURM ANTAL
fényképész első magyarországi
chemigraphiai műintézete
Budapest, IV., Károly-utca 3,

készít mindenféle fényképet, phototypia, chemigraphia és chromotypia útján. Alaprajzok, térképek, halozatok fotolithografiai úton a legújabb technikával készítenek. Külön berendezés házonkívül való fényképlételekre.

Dr. Lengiel Fr.-féle nyirfabalzsam.
Kir. szab. Svédhonra. 4867

Már magában véve azon növényi nedv, amely a nyirfából kifolyik, ha annak ürszét megürjük, emberemlékezet óta mint a legfinomabb szepítő szer volt ismeretes. Ha azonban ezen nedv a felnyer egyediván csodálatos hatást. Ha este megkenjük vele az arcot vagy más bőrrészeket, akkor másnap csaknem észrevehetetlen pikkelyek válnak le a bőrről, a mely ezáltal fehéres és gyöngyös válik. Ezen balzsam kismintja az arcon a ráncokat és himlőhálygokat, ifjú arczsín, a bőrnek fehérséget, gyöngyöséget és üdültséget kölcsönöz; a leg-
rövidebb idő alatt elhárítja a szepit, megfoltot, anyajegyeket, orvosságot, bőrképzést a bőr minden más egyéb tisztálkodásgául. Ára egy korsónak, használati utasítással együtt, 1 frt 50 kr.

Dr. Lengiel orvosi BENZOÉ-SZAPPANA
a legalkalmasabb bőrpólo szappan, mely a bőrt gyengéde és simommá teszi a hivatva van a nyirbalzsam hatását előmozdítani. Ára 60 kr. Kapható minden jobb gyógyszerárban.

Főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész, Budapest, király-utca 12. — Aradon: Ring S. gyógyszerésznél.

Legjobb és Leghírnevesebb
Pipere Hőlgypor

La VELOUTINE
Különleges Elszopor
BISMUTTAL VÉDÍTVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS

Hatásos újdonság!
Szabadéközve!

A legkedveltebb hangszere!
Csak 10 frt!

accord-czitera

csupán valódi, ha törvény. védett hang-készítéssel van ellátva. Nem semmi-értékű is, a 6 manuelle segítségével, hangjegy-isméret nélkül, tanár nélkül, tényleg 1 óra alatt megtanulható. Hangja csodálatos. Ára, iskolával, d-lóka, gyűrtével, kulccsal és csatornával együtt, 10 frt; hozzá 65 népdal és chorál, frt 1.30; táncos darabok, induló, operá-dalok frt 1.30; hangjegy-álvány 50 kr.; hangszóró 30 kr. Tisztán hangolt cziterákért keressék. Egyelek, testilek, jobb állású egyéneknek, mindenütt, megtekintésre. — Képes tervezet, számos külső-írattal, ingyen és bérmentve.

Kloss szabadék. újdonságok üzete, Brünn, Nr. 50.

KIRNER JÓZSEF
CS. ÉS KIR. UDVARI PUSKAMŰVES
BUDAPESTEN,
Raktár: IV., Szervita-tér 2. sz. * Gyár: VII. Rózsa-utca 7. szám.

Ajánlja mindennemű saját készítményű és legújabb szerk. vadász-fegyvereket, golyós fegyverek, Express, Eifel, Paradox-Eifel csalló-pisztolyok. Dúsán ellátott raktárát a legújabb szerkezeti és pontosan beállított forgó-pisztolyok, szalonfegyverek és pisztolyok, továbbá legújabb **The Belmont Interchangeable**, mely saját műhelyében pontosan szabály. és belőre jász és egészen gépek útján készíti a **The Belmont Fire Arms & Gun Barrel Works** Angolországban. Továbbá **Nimrod**, mely szintén gépek útján készült legújabb belga vadász-fegyver, készült **Francoite** Agron-fegyvergyárban Lüttichben. **The Celebrated Matchless** kitűnő két-csővű vadász-fegyver, mely a **Manufacture Liégeoise d'Armes & de Mécanique** gyárban készült. Ezen fegyverek — melyek egyedül raktárát birom — mind nálam lesznek szabályozva és beállítva, jószáukért és gy. kezdekem, mint saját készítményeimért.

Ezen kívül vannak még **Top-Lever** rendszertű fegyverek, a száraznyok között fekvő kulccsal, bal csőve **Chokobore** pontosan belőve, kit. lökésségeket, melyeknek jószágért szintén kezdekem, 45 forinttól kezdve.

Részletes árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

4822 Legnagyobb raktár
sirlámpákban
különböző alakokban
6 frttól 40 frt-ig

a készítő
KUTSCHERA GY.
hadnagy raktárában,
BUDAPEST,
IV., Aranykő-u. 6,
a „Vadászkürt” szálló-
lódával szemben. —
Ugyanitt kaphatók
fémkoszorúk
is, minden nagyság-
ban és virágban.

**Hirdetések elfogadtat-
nak a kiadó-hivataltal-
ban, Budapesten, IV.,
egyetem-utca 4. sz. a**

45. SZÁM. 1892. BUDAPEST, NOVEMBER 6. XXXIX. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és egész évre 12 frt fél évre — 6 •
Compain a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt fél évre — 4 •
Compain a POLITIKAI ÚJONSÁGOK egész évre 5.— fél évre — 2.50

Külföldi előfizetésekre a postaiag meghatározott viteldi is csatolandó.

IRÁNYI DÁNIEL.
1822—1893.

ISMÉRT szegényebb lett hazánk és közéletünk egy igaz emberrel, egy tiszta életű és kifogástalan jellemű férfival, ki ifjúságától kezdve a legemesebb eszményiség bajnoka volt erkölcs, vallás, társadalom és politika terén egyiránt; ki egész életét a közügyek szolgálatára szentelte, s ki valóságos megtestesülése volt a legigazabb és legemesebb szabadelvűségnek.

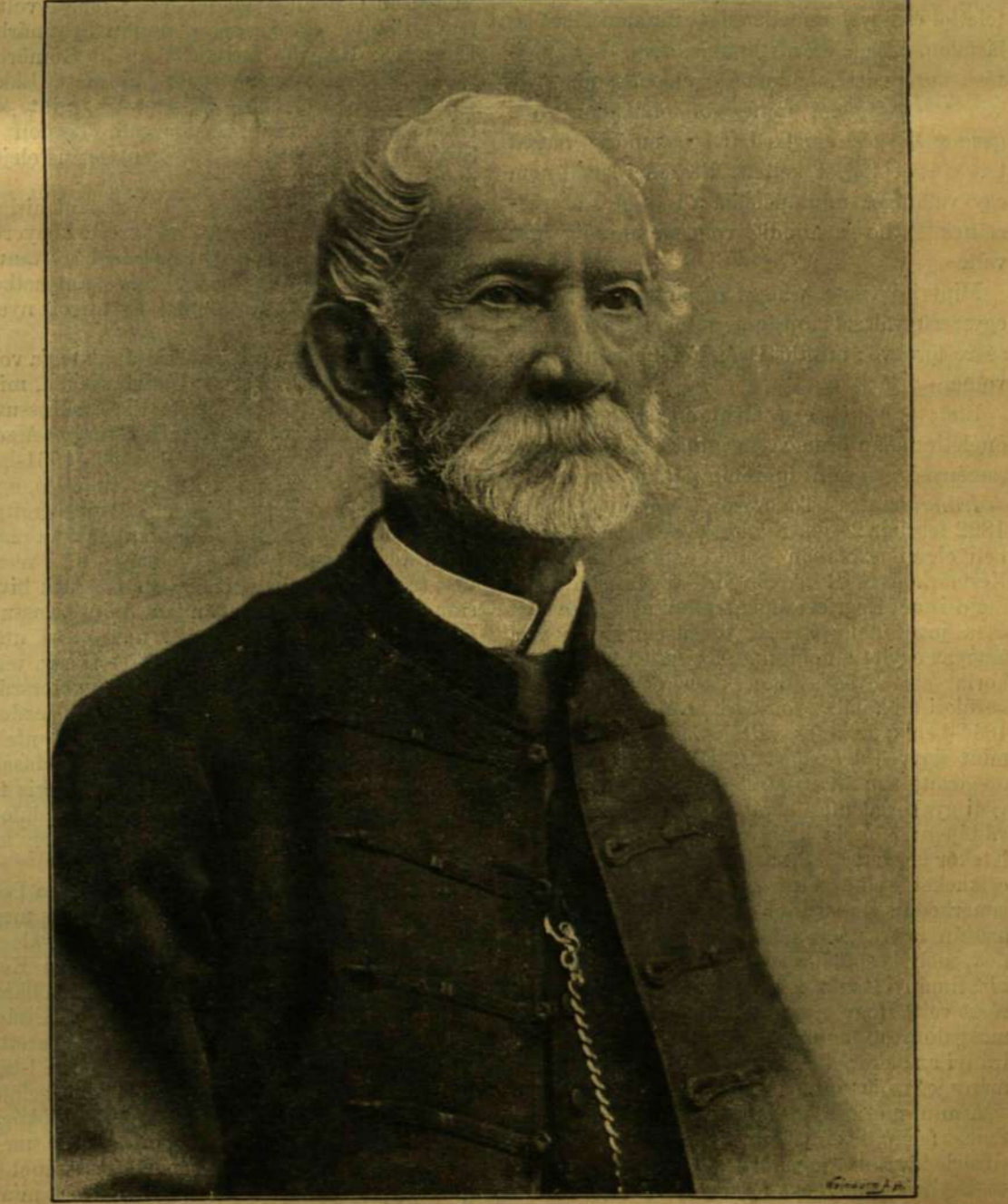
Irányi Dániel meghalt.

Még meg sem hervadtak a temetőjökön a halottak ünnepe alkalmából lerakott koszorúk, s már új sir vonja magára a közfigyelmet, az a sir, melyet a Nyiregyházán november 2-án elhunyt kiváló hazafi tetemei számára kellett nyitni.

Irányi Dániel nem egy családnak, hanem az egész nemzetnek méltán gyászolt halottja. Élete, munkássága nyeresége volt, haláláig érzékeny vesztesége az egész hazának.

Sokat hányattott, de az igaz útról soha le nem tértült élete sok száznál fogva szorosán összefűződött legutóbbi negyvennégy évünk történetével. Alig lépett férfikorának a küszöbére, s már ott látjuk az 1848-diki márcziusi napok óta előbb a társadalmi, majd csakhamar a parlamenti téren küzdeni nemzeti átalakulásunk érdekében. A szó, a toll, a kard egyiránt megtalálta benne emberét, s ő lelkesedéssel használta mindegyiket, de sohasem a maga, hanem mindig a köz, a nemzet s általában a magasabb eszmék érdekében.

Mikor aztán a gyászos sorsfordulat arra kényszeríté, hogy idegen földre meneküljön, ott sem a megélhetés volt a fő gondja, hanem hogy hazájának és nemzetének éljen. Elhagyottság, nélkülözés volt bujdosó társa, s ő e lehangelő állapotában sem vált hűtlenné sem meggyöződéséhez, sem eszményeihez. Dolgozott, tanult a mindennapi kenyérért is, de főgondja mindig az volt, hogy úgy egyénileg, mint a menekültek vezérferiaival válllvetve hazánk és nemzetünk föléledésén s függetlenségünk megteremtésén munkáljon. Mint sok nyelvet tudó s az európai politikában avatott ember, folyton figyelemmel kísérte a külföldi sajtóban ránk vonatkozólag megjelent közleményeket, s fáradhatatlan volt a hibás, vagy rosszakaratú cikkek és nyilatkozatok helyreigazításában, czáfolásában, mire annál biztosabban nyílt 'tere, mivel tényekre támaszkodó tárgyilagos higgadsága s föltétlen igaz-

Ellinger Ede 1892. évi fényképe után. IRÁNYI DÁNIEL.

előtt is köztisztelt tárgya volt úgy is, mint ember, úgy is, mint politikus.

Törvényhozói szereplése egyike a figyelemre legméltóbbaknak hazánkban. Azon megállapodott elveket és meggyőződéseket, melyekkel hazatértekor az országgyűlésbe belépett, rendületlenül hűséggel megőrizte s hirdette egészen haláláig. Nemes idealizmusát és tiszta szabadelvűségét, úgy szintén meggyőződésének állhatatos szilárdságát talán semmi sem hirdeti jellemzőbben, mint az általános vallásszabadság érdekében évről-évre ismételt felszólalása, melyvel mindig kisebbekben maradt, míg végre a jelen országgyűlésben a kormány hozzájárultával az egész ház magáévá tette ebbeli indítványát s így ő megérthette kitarthatóságát sikerét, habár az eszme megvalósulását nem érthette meg.

S ilyen hű volt Irányi nemcsak eszméi s elveihez, hanem önmagához is. Megalkuvást nem ismerő puritán jelleme, önzetlensége, az igaz, szép és jó érdekeinek őszinte szolgálata, dolgaiban és földadataiban való nagy pontosága, kötelességtudása, pártjával való családi élete s egyéniségének mindenben tiszteletet keltő modora és magatartása olyan ritka emberré tették őt, kihez csak igen kevesen hasonlíthatók s kit a legjobbak is példaképül tekintettek.

Mint politikus, szónokot és írókat behatóbban volna érdemes méltatni, mint a hogy egy hírlapi cikkek szűk tere engedti. Legyen elég azért itt csak annyit említenünk, hogy politikai pályafutásának értékét eléggé mutatja már csak az a figyelem és tisztelet is, mely Irányi iránt az ellenpártiak állandóan viseltek.

Mint szónok egyike volt országgyűléseinken azon vezérszónokoknak, kiket minden párt tisztelettel és figyelemmel hallgat minden felszólalásukon. Eléggé érczes hangja, szép, tiszta kiejtése, ünnepies modora s előadásának úgy választékosságban, mint gondolatokban való gazdagsága és emelkedettségé mindig hatást tett s érdeklődést keltett. Beszédei közül nem egy valóságos mintapéldája a tökéletes szerkesztésnek. Pathosza mindig volt, de mindig igaz volt.

Mint író tiszta, világos észjárású, nyelvében egyszerű választékosságra s tökéletes érthetőségre törekvő; mintha Deák Ferenczet utánozta volna.

Élete folyását egy alkalmi okból készített önéletrajzában ő maga így adja elő épen annyi szerénységgel, mint időrendi pontosággal:

Irányi született Toporcson (Szepesmegyében), 1822 február 24-én. Nyolc éves korában a helybeli elemi iskolában tanult, azután Eperjesen, Késmárkon és Rozsnyón járt a gimnáziumba, majd ismét Eperjesre ment, a hol a bölcsészeti és a jogot hallgatta. Mint jogász már akkor a magyar egyetemen elnöki tisztét viselte. A jogi gyakorlat első évét szintén Eperjesen töltötte a kerületi táblánál, a második évét Pesten, a hol 1844-ben a köz- és váltójogból vizsgát tett s mint ügyvéd letelepedett. Eleinte mint segéd dolgozott, azután saját kezére s négy évi ügyvédi gyakorlat után a váltó-feltörvényszék által váltójoggyűzőnek is kinevezetett. Még Eperjesen létekor kezdett a »Pesti Hírlap«-ba leveleket és cikkeket küldözgetni, Pestre érkeztekor megismerkedett Kossúttal, s a »Pesti Hírlap«-ba azután is írt néha-néha cikkeket. A pesti körök, melyek később az »ellenzék«-et nevet vette fel, bizottmányi tagja lévén, ennek működésében részt vett. Hogy mennyire résztvett a márcziusi mozgalomban, az ma már a történelem tárgya. Irányi az akkor alakított közbiztonsági választmány jegyzője volt.

A minisztérium megalakulása után, Deák Ferencz felszólítására, ennek minisztériumában titkári hivatalt fogadott el a törvénykészítő osztályban, melynek főnökül Szalay László nevezetett volt ki. Ezen minőségben résztvett a földhitelintézet alapszabályai kidolgozására ki-

küldött vegyes bizottságban mint előadó, Szalay Lászlónak Frankfurtra küldetése után pedig az 1844-iki büntető törvénykönyv átírásának bizottságát, de a mely munkában eleinte betegsége, később a háborus események és egyéb elfoglaltsága hátráltatta.

A júliusban Pestre összehívott országgyűlésre Pest Lipót-városa részéről felkiallással képviselőnek, majd a képviselőház által jegyzőnek választott. Jellasicsnak a fővárosba közeledése alkalmával ő is az országgyűlési önkéntes csapatba lépett, az ellenségnek Pékoz alól való elvonulása után visszatért Pestre, mire csakhamar kormánybiztosnak küldetett Sáros megyébe. Itt azután Schlick betöréséig működött, a kassai csatában résztvett, ennek szerencsétlen eredménye után Miskolcra lemondását küldte be a honvédelmi bizottmánynak, nem ismervén Borsod megye viszonyait, a hova a sereg romjai visszahúzódtak. Szemere Bertalan által felváltatván, maga Pestre ment, de Kossuth felhívására visszatért a sereghez, hogy ha Sáros ismét kezünkbe kerül, ott mint kormánybiztos rendet csináljon s az árulók büntetését eszközölje. A sárosiak egy része ugyanis Szirmay István gróf vezérlete alatt szabad csapatot alakított a magyar kormány ellen.

A második kassai csata is, melyben szintén résztvett, elveszvé, Irányi Debreczenbe ment, a hova időközben kormány és országgyűlés székhelyeket áttették volt. Itt eleinte kevesed magával küzdött a békepárt ellen, támogatva Kossuthot s mint az igazolási bizottság elnöke rajta volt, hogy az ok nélkül elmaradt képviselők kitérültsenek. Az ápril 14-iki határozat hozatala alkalmával ő vitte a jegyzőkönyvet.

Miután az osztrákok Pestet kiürítették, Kossuth által a fővárosba küldetett mint budapesti teljhatalmú kormánybiztos, mely minőségben addig maradt, míg a kormány maga a fővárosba vissza nem tért. Vukovics Sebő igazságügyi miniszter ekkor megkínálta osztályfőnöki állással az igazságügyminisztériumban, de Irányi ezt nem fogadta el.

Az országgyűlést Szegedre és Aradra követte. Világosan Görgeivel igen heves jelenete volt a fegyverletétel előtti napon, onnan Szatmárba, Ugocsába, Beregre menekült, majd Gómörbe, a hol 1850-iki január végeig bujdosott. Ekkor egy barátjával, Molitor Gusztávvá, mint kocsis menekült Stírán, Salzburgon, Tirolon át Svájcba, innen Párisba, a hova márczius elején megérkezett.

Párisban részint leckeadással, részint hírlapi s folyóirati dolgozatok írásával kereste kenyerét. Franciaúl, angolul, olaszul még idehaza tanult meg. Két hónapig egy vidéki nevelőintézetben is volt, mint a latin, német és angol nyelv tanára.

A magyar emigráció bizottságának tagja volt. 1859-ben Kossúttal ment Olaszországba, mint a nemzeti igazgatóság jegyzője. (Elnök: Kossuth, tagok: Telesi László és Klapka György.) A solferinói béke után visszatért Párisba. 1861-ben visszatért Turinba, mint hírlapi tudósító, egyúttal pedig a nemzeti igazgatóság megbízottjaként működött az olasz kormányban. Az olasz nemzetgazdasági egyetemen is tagja volt s résztvett tanácskozásiban. 1866-ban Kossuth hívására Flórenczba ment, onnan, mint Kossuth képviselője, Berlinbe. A béke megkötése után meg visszatért Párisba. Időközben egy telet Brüsszelben töltött, többször járt Angolországban és Svájcban. Párisban száműzetése kezdete óta főleg a közgazdasági tudományok szentelte idejét, hallgatta Michel Chevalier előadásait. 1855 és 60 között Chassin Lajos francia író társaságában az 1848–49-ki magyar forradalom történetét írta meg francia nyelven, mely két kötetben jelent meg.

1868-ban, júliusban, Kossuth ajánlatára Pécs képviselőjévé választott. Ezen választás megsemmisítettén, novemberben újra megválasztották, s erre azután Turinba, a hol Kossuthól még elbucszott, december elején hazájába visszatért. 1869-ben a »Magyar Ujság« szerkesztését vette át s azt egy éven át vezette, s később 1873-ban ismét egy évig. 1869-ben újra megválasztott Pécs városa képviselőjének, a »48-as párt« pedig előbb alelnöknek, 1872-ben pedig elnöknek választotta meg. 1872-ben a választói névsor elkészítésénél a kormánypart által elkövetett visszaélések miatt Pécsért megbukván, Békésen választott meg képviselőnek pártatlan lelkesedéssel, melyben a

szomszédos községek többje s a kormánypartinak ismert tót lakossága B.-Csaba közönsége is a legőszintebben osztozott. Békés város 1875-ben is újra — s azóta folytonosan — ugyanazon tiszteletben részesítette.

S ez a példás élet immár egészen a múlté. Nekünk élőknek nem maradt más utána, mint bánatunk és büszkeségünk. Bánatos hangulattal teszünk le az új sírra gyászunk koszorúját; de büszkéek vagyunk, hogy e bölcs fejet és fenékgig tiszta szívet magunkénak mondhattuk. Sőt büszkéek vagyunk rá halálában is, mert az Irányi Dániel sírja is olyan szentelt hely lesz, hová lelkesedést, nagyratörő eszményiséget és önzetlen hazafiságot meríteni s elsajátítani fog eljáráni a halás utókor.

KRALJEVIC MÁRKÓ A RAMAZÁN' ALATT ISZIK.

— Szerb népköltemény —

Szulejmannak szól kemény parancsa:
«Ramazánkor bort ne igyék senki!
Zöld dolmányát fel ne öltse senki!
Csörgő kardot ne hordozzon senki!
Török nővel ne kólozzon» senki!
Márkó mégis török nővel járja,
Neki mégis zöld ám a dolmánya,
Az oldalán csördülő kardot hord
S ramazánkor iszsa ám a sok bort!
S a török pap ifiát, meg vénit
Kényszerítve, berugatja végig!

A törökök panaszra sietnek.
«Nagy Szulejman! Apja hű népednek!
Parancsot ad, mondd, nem oda ment ki?
Ramazánkor bort ne igyék senki!
Zöld dolmányát fel ne öltse senki!
Csörgő kardot ne hordozzon senki!
Török nővel ne kólozzon senki!
Márkó mégis török nővel járja,
Neki mégis zöld ám a dolmánya,
Az oldalán csördülő kardot hord
S ramazánkor iszsa ám a sok bort!
S a török pap ifiát, meg vénit
Kényszerítve, berugatja végig!

Hogy megérté a szultán e szókat,
Mondja mindjárt két ifju apródnak:
«Menjete csak, szolgáim, de gyorsan
Oda, a hol Kraljevic Márkó van
S mondjátok, hogy elem jöjjön nyomban!»
Elindul a két ifju szolga,
Rá is talál Kraljevic Márkóra:
Sátor alatt ott iszik a Márkó,
Vagy tizenkét pintes nagy pohárból.

Szólnak hozzá azok csak félvállról:
«Hallod-e hé, te Kraljevic Márkó!
Hivat gyorsan a szultán magához,
Hát sietve menj fel a divánhoz!»

Feldühödik Márkó e szavakra,
És a kupát kezébe ragadva
A fejkükhöz de úgy oda vágja,
Hogy reped a kupa s fejük lágya.
Ömlik a bor, a vér is utána.

Megy azután a szultán élébe,
És oda ül annak jobb felére,
Nyest kalpagját szeméig lenyomja,
Buzogányát jól magához vonja,
Éles kardját teszi az ölébe —
Hogy megszólal a szultán beszéde:
«Édes fiam, te Kraljevic Márkó,
Tudsz ugy-e az urad parancsáról?
Ramazánkor bort ne igyék senki!
Zöld dolmányát fel ne öltse senki!
Csörgő kardot ne hordozzon senki!
Török nővel ne kólozzon senki!
Jó emberek mégis rossz hírt hoznak:
Szegény Márkó, hogy szapulnak, szólnak:

¹ Ramazán török ünnepe-folyam.
² Szerb nemzeti (kőr) tánc.

Hogy te mégis török nővel járod,
Hogy te neked zöld ám a dolmányod,
Az oldalad csördülő kardot hord
S ramazánkor iszod ám a sok bort!
S a török pap ifiát, meg vénit
Kényszerítve, berugatód végig!

Kalpagod mért húzod ugy szemedre?
Buzogányod mért vonod közelre?
Kardodat mért éppen az öledbe?»

Igy felel meg a Márkó ezekre:
«Hallgasd meg hát, nevelő apám — szól —
Mért iszom meg a bort ramazánkor?
Mert a hitem engedi azt nekem;
Megiszom hát, isten úgy segéljen!
S a török pap ifiát, meg vénit
Mért itatom, mért iszom le végig?
Természetem mert azt ki nem állja:
Ha én iszom, más a száját tántja.
Zöld dolmányban miért járok mindig?
Abba járok, ifju vagyok, — illik.
Oldalamon mért csördül a kard meg?
Hadd csörögjön, drágán vettem azt meg!
Török nővel a kólót mért járom?»

Nőtlen vagyok, nincs nekem még párom, —
Te is voltál nőtelen, szultánom.
Kalpagomat mért húzom szememre?
Homlokom ég, a szultánnal szembe!
Buzogányom mért vonom közelre,
Kardomat meg éppen az ölemben?
Mert félek, hogy megütöközöm, szultán!
Hogy felőlem mi a hír, tudod tán:
Jaj annak, ki legközelebb hozzám?»

Néz a szultán, négy felé is olló:
Vajjon ki van közelebb Márkóhoz?
Márkó mellett de bizony nincs senki,
Csak a szultán, — ez se akar lenni:
Megretírd, de követi Márkó.
Háttal amaz, szembe neki Márkó.
Igy szorúl az már a fal tövébe,
Ott hirtelen belenyul övébe —
És előránt száz aranyat nyomba
És Márkónak a kezébe nyomja:
«Nesze, Márkó! Nézd hol lóg a czéger
És igyál bort, a mennyi beléd fér!»

Dömötör Pál.

A KIRÁLY FUTÁSA.

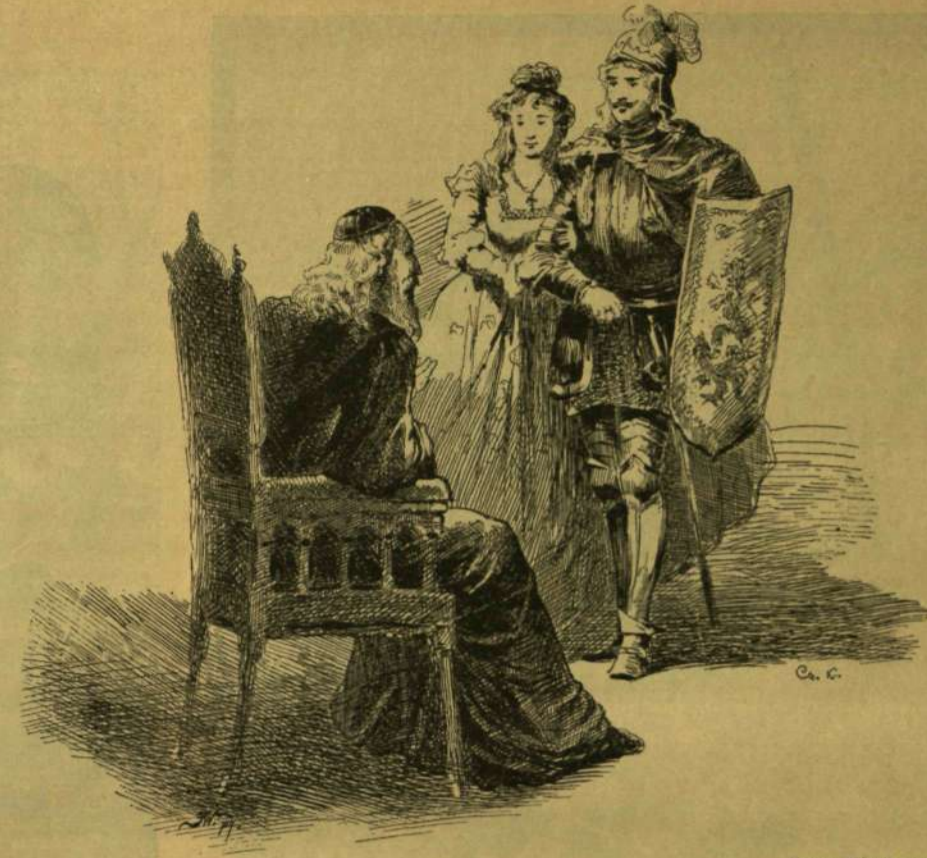
Elbeszélés. (Folytatás.)

Irtó Baksay Sándor.

— «Oh, elpuhult nemzetiség! — így szolt Loránd atya Balázshoz — hát te azt kívánod én tőlem, hogy a te gyűrűdet megszenteljem, és ide jössz nekem kurta mentében, bokrétság süveggel, mint egy vőfély, a ki legfeljebb egyik fatulót a másikig poroszkál. Minek oda az amulett? Ám ha harezba akarsz menni, öltözz fel nekem, mintegy igazi vitéz, különben semmi foganatja sem lesz, akármennyi áldást tékozzok is a gyűrűdre. Bizony én sem ilyen gúnyában jártam ám a tatárok ellen. Hát csak eredj viszd, édes fiam, aztán jöjj úgy készülve, a mint illik, és akkor hozhatod a jegyesedet, a mikor akarod.»

Még egyszer haza kellett fáradnia. Elővette, megfeszítetett a régi páncélt, kifényesítettte, felbokrétáztatta a szép acél sisakot, felszerényezte a lábszárait, s baljába öltötte ragyogó pajzsát. Aranyoroszlán ágaskodott rajta, melynek jobb szemét kelevéz fúrja át, hogy a vége a nyakszirten kiáll. Az oroszlánt négy lábú, csipkés szárnyú, fehér fogú, piros nyelvű sárkány kigyózza körül, és a sárkány hátán vörös kereszt.
— «Igy már szeretem, és így szeretem a fiatal bajnokokat!» szolt enyhülten Loránd atya, midőn Balázs, baljában a pajzsával, jobbjaiban az arájával beköszöntött.

Meg is áldotta úgy, hogy még az öreg asszony-

Coena Károly rajza.

— «Igy már szeretem, és így szeretem a fiatal bajnokokat!»

nak is villogtak a szemei. Szinte kedve lett volna neki is oroszlánon és sárkányon tapodni és baziliskust és kigyót gázolni; mint a hogy ezt Loránd atya ígerte, mikor ráimádkozván a gyűrűre, felhuzta a Balázs újjára.

Most már:

Kard az oldalomon.
Lovamon a nyereg,
Pelérdi Katiczám
Az Isten áldjon meg.

VI.

Minek oda nagy készülődés? Páncél, sisak? Talán bizony még ágyúkat is vigyünk? Hát hiszen nem háborúba megyünk, hanem a király elé! Minden jóra való vármege tud egy odaváló bandériumot állítani. Ha a horvát atyafiak duzzognak, ők lassák! Elég csunya bizony, hogy másnak engedik a dicsőségét.

Igy gondolkozott a nemesség a Dráva balpartján és tisztogatta a csótárjait, prémeztette a mentéjét, a hol kissé megkopott; futtatta a paripáját és lassanként gyülekezni kezdett Szigetvár környékén Deli Miklós zászlója alá Somogyból, és ugyancsak Szigetvár környékén Bán Balázshoz Baranyából. Csak siessetek, mert a ki húshagyóra zászló alatt nem lesz, irgalmatlanul itt hagyatik. Így is leszünk legalább százan a javából; páncélos vitéz is egy-kettő, de a legnagyobb rész mégis jobbnak tartja a bélelt mentét ebben a fagyos világban. A páncél ugyan megvédi az embert a dárdától, de nem a dárda ellen kell most öltözködni, hanem a hideg ellen.

Mire a két kis tábor megnőtt száz emberig, akkora a hír is megnőtt, hogy nem pusztá parádéra kell az ember, mert Horvátország mozog, a Száva hosszában gyülekeznek az elé- gületlenek és az a másik száz, a ki a horvát nemességből csatlakozók hozzájuk, aligha húszra nem olvad; a többi meghúzza magát otthon, vagy ha felül, Ördög Jánosnak ül fel és egészen másra várja a királyt, mint az innesső feliek.

Az innesső félen még kalandosabb hírek járnak. Latzk István uram zásznagysága nem titok, sőt azt is tudják már, hogy a török császár mennyit ad a leányával. Oláhországot, Rác- országot meghódítja és odaadja a vejének. Nincs is egyéb hujja a násznak, csak az, hogy küldjék

el neki a vőlegény arezképét, de lovon ülve, hogy tisztán megláthassa, nincs-e benne valami kivetni való testi fogyatkozás. No meg, hogy Zsigmondot kézre kerítsék és küldjék el neki. Ne is küldjék, hanem hozza a vőlegény magával. Egyéb móríngot ő nem is kíván. Hát már most a horvátok ezért lesnek a királyra.

Legtöbbet tudott e hírekből az, a kit legjobban aggasztottak, Balázs. Fel is kereste Deli Miklóst, — közelében tanyázott, — és átadta neki a maga bandériumát.

— «Komám! induljunk, vagy is inkább induljatok mindjárt, mert ha a sok bolond hír lábra kap, magunk maradunk két szál embernek. Ugord át a Drávát, míg a jég meg nem indul. Tudod az utat Jeszenicéig, ott várd be ő felségét.»

— «És te?»

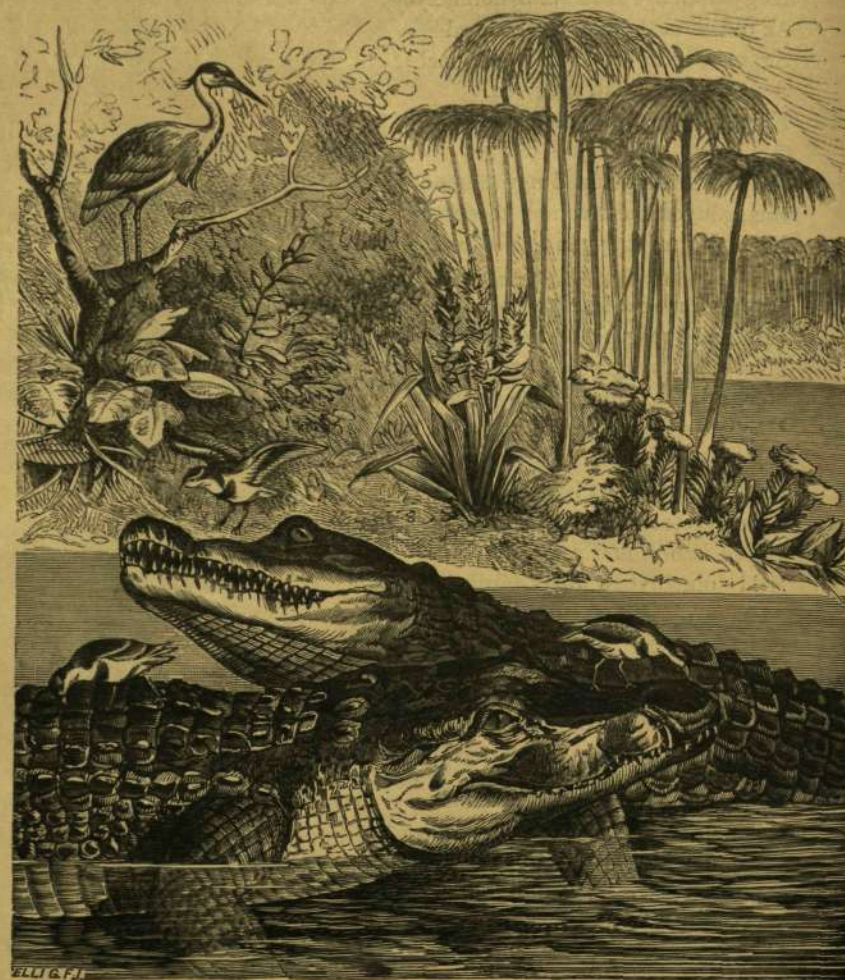
— «Nem én, hanem te, mert most te rólad van a szó. Barcsról menj egyenest Verőcezenek, Daruvárnak, a széles biztos uton. Tánadásoktól nincs mit tartanod, az apraját visszaverheted, az öregével még nincsenek készen odaát. Jó, hogy mielőtt összeszedhetnék magukat te Jeszenicén légy, a hol megvetheted a hátadat a Szávának. Én más uton megyek és más bandériummal; majd megtudod. Ki Nasiczának, onnan be Pozsegának, onnan le Szinyárnak vagy Brebirnek. Meg akarom tudni, miben áll az Ördögök dolga. Ha csak vak láma, akkor haza kísérjük ő felségét pompával, de ha valóban akkora a készülődés, mint hírlik, idejében kell gondoskodniuk más útról. Tehát Jeszenicésénél várj be engem vagy hűveimet.»

Deli Miklós nem is szótlatott sokat, felszedte a sátorfát és a két bandériummal átment a Dráván.

Balázs pedig hazatért az okovi jóságára; ott még az nap össztereltette a maga bandériumát, mely száz darab rideg jóságából állott; nagy szűrű rugott bornyúk, szilaj tinók, kajla szárú meddő tehének, és egyéb vására szánt mustra jóság, a melyekkel ő vására fog állani Nasiczán azután Pozsegán. Egy hosszú szekeret négy ökörre megrakott kenyérral, füstölt hússal, zabos zakkokkal; az élelmi szerek alá a szekérfenekre rejtette páncélját, sisakját, egész vitézi fegyverzetét az oroszlános pajzsával együtt; és a pajzs alá pergamentbe gyöngéden becsomagolva Szent

UTAZÁS A NILUS SELLEÍN.

KROKODILUSOK ÉS AZ ŐR-LILÉK A KÉK NILUSON.

László király fára festett lovag arczképét, mely az egykori apátsággal, — most udvarház — együtt szállott családjára.

— «Tamás! — szolt sáfárjához rakogatás közben, — útközben szükség lehet rá, hogy ezeket elaruld. Magad is meg fogod érezni, mikor lesz az ideje, de ha lehet, én is megadom rá a jelt egy fejesóválással. Mától fogva Latzk István uram czinkosa lettem és Simon mester a nevem. Majd útközben bővebben megmagyarázom.»

Azután előhivatott még két kanászbojtárt, azoknak a hátát teleírkálta mindenféle olvashatatlan ákombákkal, és megparancsolta nekik, hogy azt engedjék jól megszáradni; letörülni pedig ne merjék, mert azon most levél van írva, és ők gazdag ajándékot kapnak attól, a kinek ez a levél szól.

Másnap reggel útnak indították a gulyát. A számadó gulyás és három bojtárja, három kanászbojtár, Tamás, a sáfár, és maga Balázs, mind a

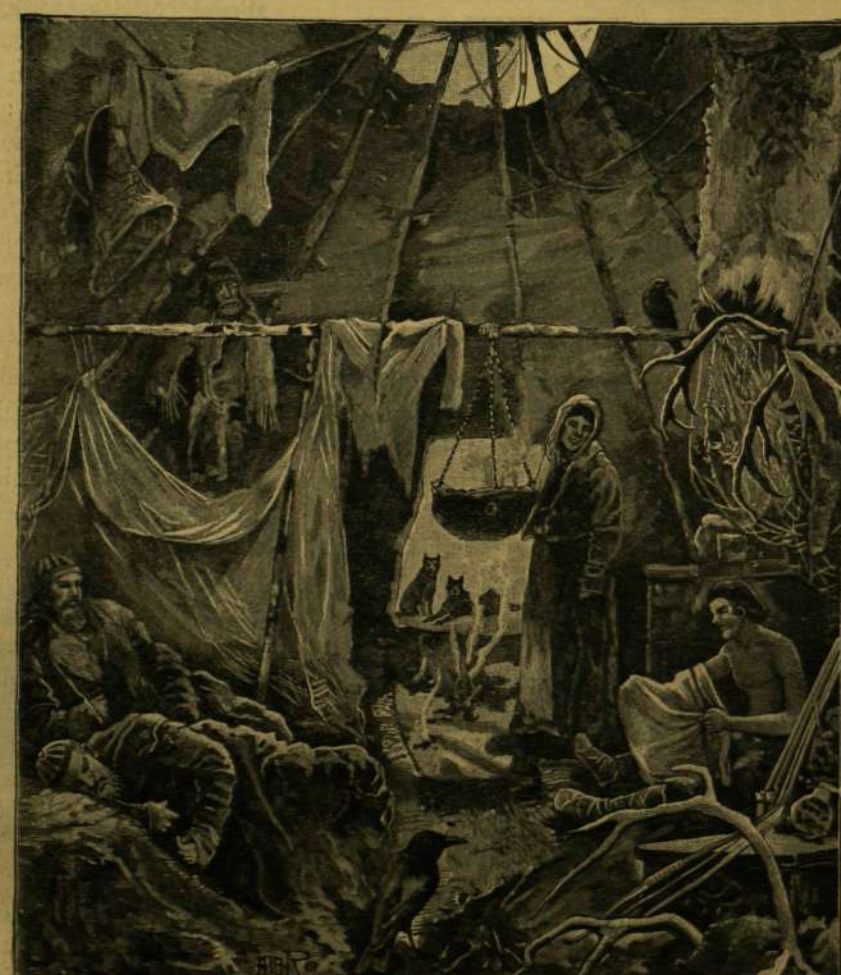
kilenczen lóháton, karikás ostorral, karddal, fokossal fegyverkezve, a hideg ellen báránybőr süveggel, bőr melledzővel, csöves bundával védekezve közrekapták a barmot, és a jégen átvették Monoszlónál.

Lassan haladhattak, mert a nap is rövid, a jószág is erőtlén Mátyás ugrásakor. Alig hagyták el a Drávát, már is lement rajtok a nap. Szerencséjük mégis, hogy falut értek, legalább takarmányt szerezhettek.

A POGÁNY OSZTYÁKOK ÉJSZAKI SZIBÉRIÁBAN.

AZ ÉJSZAKI SARKTÓL AZ EGYENLITŐIG. — Brehm E. Alfrédnek a kir. magyar Természettudományi Társulat kiadásában most megjelent könyvéből.

AZ OSZTYÁKOK SÁTRÁNAK (CSUMA) BELSEJE.

EGY SZÁMÚZOTT MENERÜLÉSE SZIBÉRIÁBÓL.

Várta is őket Osló Pál uram a majorja kapujában, mikor Balázs egy éjszakára való takarmányról tett neki említést, azt felelte neki barátságosan:

— «Egész hétre valót, édes fiam» . . .

— «Köszönöm szépen, csak épen egy éjszakára valót, mert hajnalban tovább hajtunk Nasiczára, vásárra. Többet nem fogadhatok el.»

— «Akár fogadod, akár nem, még is csak egész hétre adom én. Most sem érte? Itt marad a gulyád egészben, te pedig eredj, a merre látsz, aztán keresd az igazságotat Ördög János uramnál, mert most itt ő az úr! Én magam ezer embert viszek neki.»

E közben a falu népe csoportosan fegyverkezve gyülekezett, s körülfozták a két urat.

— «Ha magamé volna a jószág, tudnám, mit kéne tenni. De én csak sáfár vagyok, az uramét nem engedhetem, nem vethetem koczkára. Egy pár tinót nem sajnállok a takarmányért meg a szabad útért.»

— «Hiába adok én szabad útat fiam, mert a mit én ma meghagyok nálad, holnap elveszi tőled más felebarátom; hát jobb, ha az én kezemben marad, mintha a máséra kerül.»

— «Akkor még ma összeverekedünk; ráadásul az éjjel felgyujtom kegyelmed majorját. Nézze kegyelmed — s kihúzott zsebéből egy

zsacsó puskaport — hallott-e valmit a török mákról? Ha én ezt elszórom a kegyelmed boglyáira, porrá ég mindene. Már pedig felgyujtom kilencz helyen, mert én nekem kilencz lovasom van s kegyelmed hiába strázsáltatja a villásaival. Jobb lesz megalkudni. Négy darab tinót igérek» . . .

— «Nekem magamnak; — vágott közbe a nemes, — és négyet a falunak.»

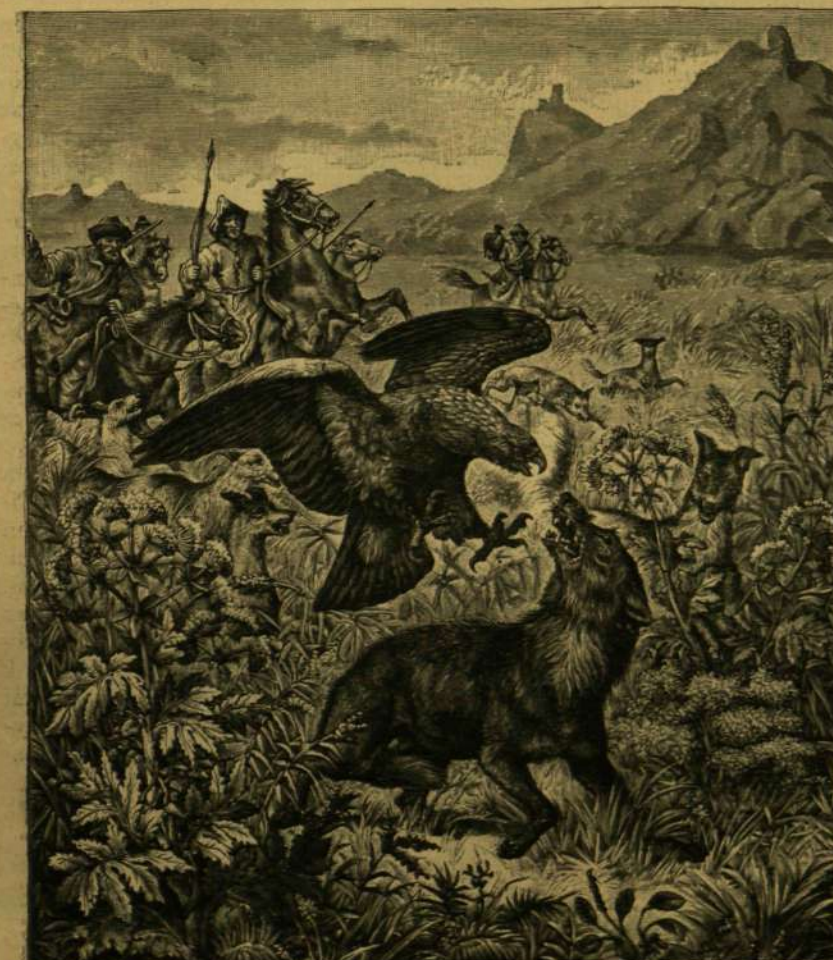
— «Isten neki, megadom.»

— «És áldomásra egy» . . .

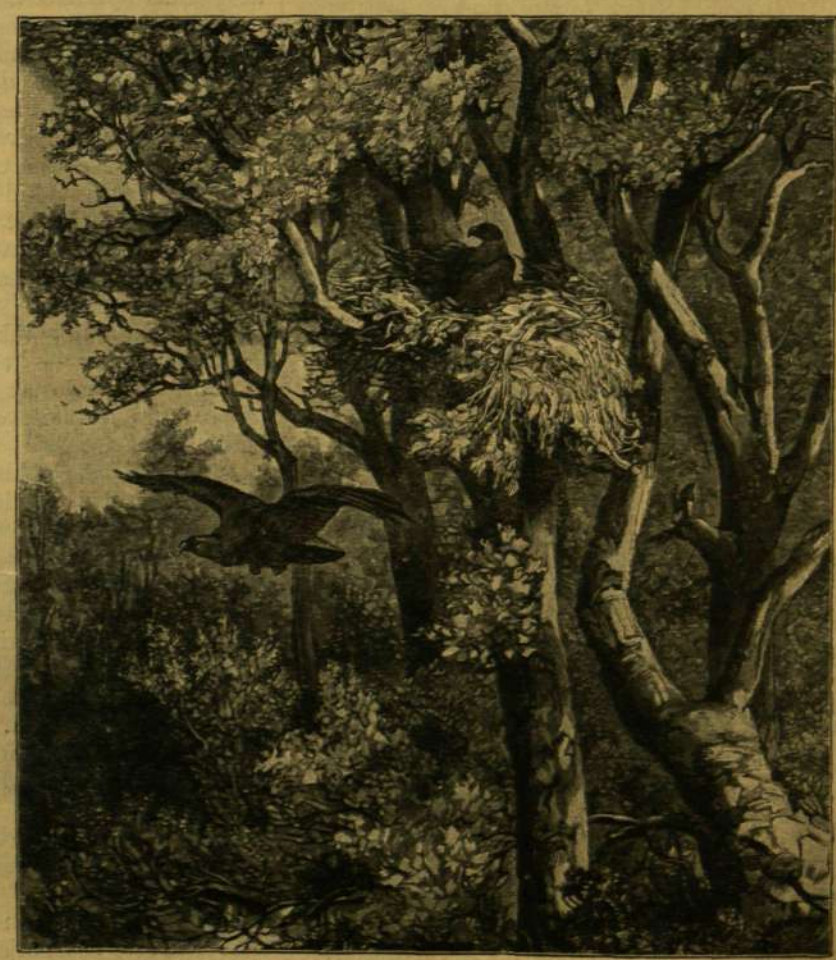
— «Azt se bánom hát, de takarmány legyen bőven. De nini, bátyám uram! Ha én minden falu végen kilencz borjút fizetek sarzba, akkor

HAZATÉRŐ BÁNYÁSZOK AZ ALTAJI KORONAUADALOMBAN, SZIBÉRIÁBAN.

KIRGIZEK VADÁSZATA SASSAL.

RÉTI SASOK FÉSZKE AZ ALDUNAI ERDŐSÉGBEN.

AZ ÉJSZAKI SARKTÓL AZ EGYENLITŐIG. — Brehm E. Alfrédnek a kir. magyar Természettudományi Társulat kiadásában most megjelent könyvéből.

én csak az esett bőrkötet vihetem Nasiczára vásárra.

— «Ne búsulj fiam! én vagyok a kapitány Nasiczáig az egész tartományban. Veled megy a sáfárom is, a ki jót áll érted.»

Úgy is lett volna bizony, ha másnap hajnalban avval nem kopogtat be a számadó, hogy a három gulyás bojtár a hat legszebb tinóval búcsút vett a gulyától az éjszaka.

— «Még nem mehettek messze, — tette hozzá, — jó volna utólrini őket.»

— «Utánuk hát, a hányan vagyunk,» — buzgólkodott a házi gazda, és maga is lóra ült s Balázshoz esatlakozva, Szlatina felé elrugtattak, míg Tamás sáfárnak és a számadó gulyásnak csetnikeket rendelt segítségül, hogy menjen az egyik a velicai hegyek irányában, a másik pedig a vuicai bereknek.

Mind a három csapat csak másnap alkonyatban tért vissza az üldözésből, egy egész napi járó földet befutottak, minden felé tudakoztak, nyomoztak, minden haszon nélkül. De Balázs mégis szerzett valami tapasztalást, a mi neki megért hat tinót. Tudniillik, hogy a merre mentek, a falusi népek mindenütt fegyveresen csődültek össze Osló Pál uram érkezéére, a ki tehát nem nagytított, mikor a maga ezer emberével dícselkedett.

— «Szegény, szegény fiam! mélyen fájlalom (akkor is ez volt már az igaz részvét kifejezője), mélyen fájlalom a veszteségedet. Csak bár azt a borjút le ne vágtuk volna áldomásnak. Bizony szívesen visszaadnám a károd pótlására. Hanem most már csak siess, hogy le ne késsél a vásárról.»

De bizony csak lekészt az. Épen arra érkezett, hogy a vásáros nép döntögette a sátrakat és fosztogatta a kalmárokat, mert azok mind Zsigmond királylial tartanak.

Egy borjút sem adhatott el. Szerencsére, mert elvették volna tőle, a mit árult. Így is kirúgott egy megvadult tinó, a ki sohase látott többet, de megkerült e helyett a három gulyás, a kik a kiszakasztott tinókkal erdőkről erdőkre, tanyáról tanyára bitangolva ma hajnalban Nasiczára értek és túl is adtak a tinókon jó áron; le is olvasták a pénzt szemelértára az Osló Pál uram sáfárjának.

— «Dehogy szoktek ők el a tinókkal. A jószág magától keveredett meg, ők lóra kaptak, hogy visszakérítik; már meg is fordították, mikor a beniesánczi erdőszélelől fegyveres harminák rohantak ki, — lehettek valami százan, azok lehajtották őket Koskáig; ott meg a klastrom kerítéséből tódultak ki a lovak, megint futni kellett Podgoriczáig; ott sem volt pihenés, mert a vár köröskörül van építve sátrakkal, teli emberekkel; éhen kellett behajtania Nasiczára; csuda, hogy annyit is adott érte a rácz; de nem is hajtja hazáig, mert leesik a lábáról mind a hat.»

Így a három bojtár elpanaszkodva beszámolt a tapasztalatairól, melyek végett őket Balázs még jó eleve kirendelte.

— «Most már lehajtok Pozsegára, — tanakodott Balázs, — mit szólsz hozzá, koma?» kérdé a horvát sáfárt.

— «Óda én nem megyek, — felelt a sáfár, — mert arra alá nem Jánosnak híjják az ördögöt, hanem harambasának; a ki megnyúzza a tinót is, meg az emberét is. Aztán még, ha csak egy volna, de tele van vele a Száva.»

— «Akkor megáldj Isten, ezimbora! mert én nekem túl kell adni a jószágomon.»

Jobb kézre tért le, Pozsega felé. Az útbán a három tapasztalt bojtárt megint elkergette, híreket fogni, maga pedig hajtott tovább, lassan legeltette a szederindás erdőben és az izala-

gos patakpartokon, minden faluvégén húzalkodva, alkudozva egy-egy tinót, takarmányt cserélve.

Az elesapott pásztorok gyorsan jártak, úgy hogy mire ő Pozsegán vásárt állott, már azok vissza is tértek a nem jó hírekkel, hogy Deli Miklós uram akadály nélkül ért ugyan Daruvárig, s nem is gondolja, hogy az útbán megtámadná, de a világ mindenfelé mozog mellette jobbra-balra.

Most már tisztában volt Balázs a dolgokkal. Nem arról volt a szó, hogy ő Felsőjét átkísérje, hanem hogy átlopossa a Száván és Horvátországban.

Nem is vesztegette a jószágot, hanem két árán tartotta, hogy majd elpáholják a lelketlen-ségéért. Hajszolta tovább a barmát Szvinyár felé.

(Folytatása következik.)

AZ ÁLLÓÍRÁS. (Vége.)

Hosszas út vezetett ehhez a fölfedezéshez. Pedig a dolog olyan egyszerű és természetes. Ha a test előregörnyed: a belek összeszorulnak és gyomorbántalmak keletkezhetnek. Ha a test elferdül és a mell az asztal széléhez szorul: lélekzési bántalmak származhatnak. A kit évek hosszú sora az íróasztalhoz lánczol, gyakran szenved olyan bajban, melyet helytelen ülés-móddja okozott. Tehát követeljünk helyes ülést. Az orvosok ki is mondták végre a jelszót: egyenes testtartás! Azután neki mentek az iskolai padoknak és lassacskán megállapították a czél-szerű iskolai padok kellekeit. A czél-szerű iskolai padok — kétségtelenül — nagyban elő fogják mozdítani a helyes testtartást az olvasásnál és írásközben egyaránt.

Nálunk néhai Gónczy Pál foglalkozott legtözetesebben az iskolai padok kérdésével. Talál-mánya: «az általános iskolapad», melyet a tanuló teste nagyságához lehet igazítani, kétségtelenül czél-szerű iskolai pad. De a helyesen szerkesztett iskolai padok egy magukra még nem elég-egészek arra, hogy a gyermekek egyenes test-tartását írásközben biztosítsák. Az iskolai egészségügygel foglalkozó neves orvosok és elismert pedagógusok egész sora kénytelen volt bevallani, hogy a leghevesebben szerkesztett iskolai padok használata daczára is előfordul-tak a hátgerincvelgömbölyések és a közellátások az iskolás gyermekek körében. A tantermek is megféleltek az egészségügyi kívánalmaknak, de a baj még sem szűnt meg. *Míg a gyermekek a ma szokásban levő dülőbetűket írják: tartós egyenes testtartásról nem lehet szó.*

A betűvetés irányával szorosan összefügg az írópapir fekvése és a testtartás. Az írópapírnak négyféle fekvését különböztethetjük meg: 1) egyenes középfekvés, 2) ferde középfekvés, 3) egyenes jobbra fekvés és 4) ferde jobbra fekvés. Az állóírás csakis egyenes középfekvés-nél keletkezhetik, de a többi fekvés határozot-tan kedvez a dülőbetűeknek. A szakértők, még a dülőírás hívei is, — kutatás alapján, — egyértelműleg kimondták, hogy az írópapirosnak jobbra való fektetése egyáltalán káros és ezért kerülendő.

A papirosnak jobbra való fekvése ugyanis arra kényszeríti az író, hogy fejét szintén jobbra fordítsa. A fejét többé-kevésbé követik a vállak; a jobb kar az asztal széléen a jobboldalra esszik, majd kissé lefelé lóg; a bal kar fölemelkedik, úgy szintén a bal váll is, míg a jobb váll süllyed. A gerincoszlop elveszti egyen-súlyát és balra görbül. A törzsre nézve elvisel-hetetlenül válik ez a fárasztó elferdülés és lassankint összeroskad. Az oldalgömbölyést csak-hamar előre való görbülés követi. A fej a szemre nézve nagyon is káros közelségbe jut az íráshoz. Így aztán nem csoda, hogy az iskolás gyerme-kek körében napjainkban oly gyakoriak a gerincoszlop-elgömbölyések (scolis) és a közel-látás.

Leggyakrabban azonban az írófüzet ferde középfekvésűt használják a dülőbetűvetés hívei. Az írófüzet ezen helyzeténél a fej előre hajlik akként, hogy a szemalaponál (a szemek forgás-pontjait összekötő egyenes) a sorok irányával

majdnem párhuzamos. Ekkor már oldalhajlítást is végzett a fej. Ez a kettős fejmozdulat a törzs-nek súlypontját is megzavarja és a gerincoszlop jobbra görbül. Dülőírás végző tanulókat feltüntető képünkön látható a helytelen test-tartás.

Ha a gyermekek hosszabb ideig írnak, mind közelebből nézik a betűket s mind jobban elgömbölynek. Ez a közelről való nézés és elgömbö-lés igen könnyen végzetessé válhatik a tanulóra nézve, ha t. i. az iskolaévek egész folyamán naponkint több óráhosszat ismétlődik.

Egészen másként áll a dolog az állóírással. Az állóírásnál az egyenes testtartás velejár. Az egyenes testtartással végzett írás pedig sem a gerincvelgömbölyésnek, sem a szemhajóknak nem képezheti forrását. Az írás csak akkor válhatik veszélyessé, ha helytelen testtartással végezzük, a mi a dülőírásnál rendes jelenség. Az irni kezdő gyermekek nagy hajlamot mutatnak az állóbetűk írásra iránt. A természetnek ezt az új-mutatását nem szabad kicsinyelnünk. Ha a gyermekeket mindjárt kezdetben a helyes test-tartással járó állóírásra tanítanák: s ok bajnak vennék az elejét. De mennyi időt fecsérelnek el a tanítók, míg a gyermekeket rávehetik, hogy szépen dőltsék a betűiket! Egyik képünk álló-írás író tanulókat tüntet föl.

Ebből a pillanatnyi főlvetélemből is látható, hogy mily szép egyenes testtartással írnak állóbetűket a tanulók. Több tanfériú megkíséreltette tanít-ványainak egy részével dülő, másik részével álló-betűket írni. A dülőbetűket írt gyermekek erő-sen előre hajoltak, s résznél jobbra, résznél balra félfordították törzsüket. Az állóbetűket írt tanulók pedig egyenes testtartásukkal annyira kiváltak társaik közül, hogy azonnal föl lehetett őket ismerni, a nélkül, hogy írásukat meg kellett volna nézniök. Erre figyelmeztették a tanulókat, hogy írásközben is egyenesen kell ülni. Nehány percig az egész osztály egyenesen ült, de a dülőbetűket írt tanulók hamar visszaestek az előbbi testtartásba, míg azok a tanulók, a kik állóbetűket írtak, csaknem végig megtartották egyenes testtartásukat. Két képünk a dülő- és állóírás író tanulókat egymás mellett ülve, tünteti föl. Az egyik előlről nézve, a másik hátulról nézve mutatja a kétféle testtartást.

Persze, hogy az orvosok és a tanfériák egy része, az állóírás ellen kigyót-békát kiáltott. Az orvosoknál a féltékenységi és az érzékeny-ség, a tanfériáknál pedig a megcsontosodott konzervatívizmus, mely minden újításnak hadat üzen: egy ideig útját is állotta az írás reformjá-nak, a mi csakhamar diadalmasodott. Dr. Schu-ber Pál, nürnbergi szemorvos fíradhatatlanul kutatta és tanulmányozta az ügynek minden mozzanatát. Hosszas polemikába bocsátkozott ellenfeleivel, a kiket le is győzött. Többek kö-zött dr. Ellinger Lipót, a ki eleintén a dülőírás buzgó védelmezőjeként lépett fel, Schubert meg-gyöző érvelésű alapján, az állóírás lelkes apo-stolává lön.

Hazánkban Fodor József, Csapodi István, Hainiss Géza, és Neupauer Gusztáv neves or-vosok szintén az állóírás hívei. Különösen jelen-tős dr. Fodor József egyetemi tanár szakvélemé-nye, a ki egészségügyi dolgokban elsőrendű szak-tekintély. Dr. Csapodi István egyetemi magánta-nár nemcsak az orvosi szaklapokban, de társa-dalmi uton, érdekes felolvasások alakjában is buzgólkodik az állóírás terjesztésén.

A gyakorlatban is mindenképpen bevált a javított írásrendszer. A többek között azt állí-tották, hogy a dülőírás szépség tekintetében föl-ötte áll az állóírásnak. A szépség izlés dolga. S e felett nagyon nehéz vitakozni. De ki mondja, hogy a ronde-írás visszatetsző? Már pedig az állóírás hasonlít a ronde-írásához. Olvashatóság szempontjából meg határozottan az állóírásnak kell előnyt adnunk a dülőírással szemben. Elemi iskolai tanulóknak állóírású kézirásai is bizony-ságot tesznek az állóírás olvashatósága és csinos-sága mellett.

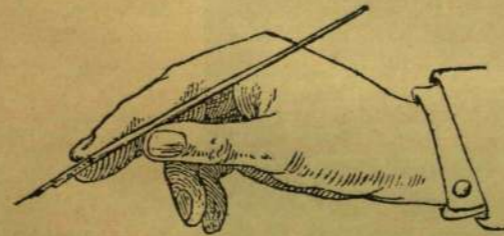
Wys Urbán szerint jó (meredek) tolltartás.

Wys Urbán szerint rossz (meredek) tolltartás.

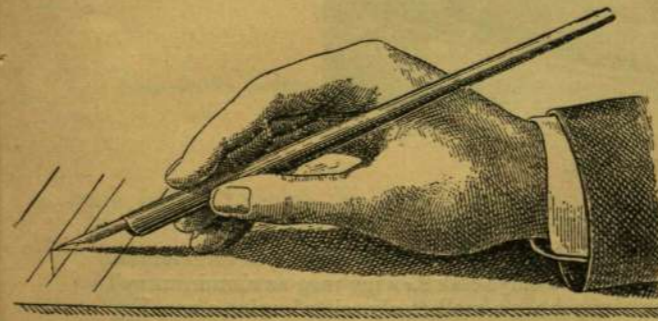
Az írásnál jelentős szerepet játszik a tolltartás. Régi képeken és rézmetszeteken csak egyféle toll-tartás láthatunk. Az író barátok, író nők, szép-író mesterek képein a tolltartás meredek vagyis a tenyer síkja csaknem függőlegesen áll a papírra, a toll pedig rendszeren 60°-u szögét képez a pa-pír síkjával. A tollnak olyan tartása, mely azt követeli, hogy a tenyér a papír felé legyen for-dítva (lapos tolltartás) egészen újabb keletű. Wys Urbánnak 1549-ben megjelent «Zürichi íráskönyve» a jó és rossz tolltartással is foglalkozik. Ábrái bizonyítják, hogy ekkor a lapos toll-tartást még nem ismerték.

Az acéltoll feltalálásakor a kezdetben készí-tett tollak hegye nagyon puhanak bizonyult, úgy hogy csakhamar elkopott. A bajon a toll-tartás megváltoztatásával kívánták segíteni s így — erős küzdelem után a meredek tolltartás helyébe a lapos tolltartás jutott. A tollat 30°-u szög alatt tartották, de a kezdetben csak a tol-lat fogó ujjakat nyújtották előre, míg a gyűrűs-és kis ujjat behajtották, a mint ez a képen lát-ható.

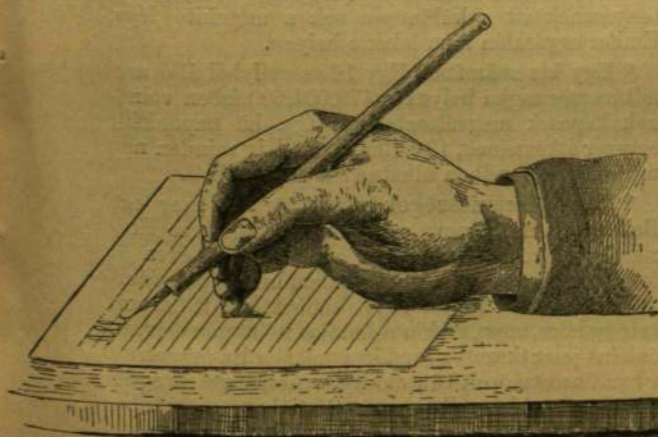
Lapos tolltartás az acéltoll feltalálása kezdetén.

De csakhamar tapasztalták, hogy ez a toll-tartás, a milyen fárasztó és kényelmetlen, éppen olyan természetellenes is. E bajon aztán úgy vélték segíteni, hogy írásközben valamennyi ujjat előre nyújtották s így keletkezett a nap-jainkban is divatos «normal tolltartás.»

Lapos (nyújtott) vagy normal tolltartás.

Az állóírásnál megkövetelt tolltartás a leg-természetesebb, ezért a gyermekek nagyon kön-yen megszokják ezt a tolltartást. A tenyer síkja lehetőleg merőlegesen áll a papirosra vagy csak igen keveset dül balfelé. (Meredek tolltar-tás.)

Meredek (hajlított) tolltartás.

A kis új mérsékelt legyen behajlítva és a körömlélet jobboldal felé érintse az írka felüle-tét. Rajta fekszik a kevésbé behajlított gyűrűs-űj. E két újra támaszkodik a többi, a gyen-géden behajlított középső új pedig a tollszár-nak vagy a palavesszőnek szolgál támaszpontul. Valamennyi új közül a mutató új-legen a legmagasabb helyzetben, de szintén keveset be-hajlítva. A mutató- és hüvelykúj első izületével fogjuk a tollszárt vagy a palavesszőt olyan for-mán, hogy a toll vagy a palavessző hegye a mutatóúj hegyétől legalább is 3 centiméter-nyire legyen. A tollszár felső vége a jobb kö-nyökre mutasson.

A meredek tolltartás a kezét abba a helyzetbe hozza, melyet az nyugvaskor mutat. Az újjak szabadon mozognak, a tollszár biztosan és szil-lárdan fekszik az írójuk között, a nélkül, hogy e czélból még különös erőf kellené kifejtünk, ezért a tolltartásnak ezt a nemét már régóta ajánlják az orvosok azoknak, a kik reszketésben és gyakori írásgörcsben szenvednek.

Az állóírásnak tehát nemcsak az elmélet, a tudomány, de a tapasztalat, a gyakorlati élet is megadta a polgárjogot. Kívánatos, hogy a ma-gyar tanügyi kormány is erősebben fogjon az állóírás ügyének terjesztéséhez. A tanítóképző-intézetekben meg kellene ismertetni a fiatal-sággal ezt a reformmozgalmat, hogy mire a mai nemzedék kilép az életbe, teljesen jártas legyen ebben a dologban.

A ki az állóírásnál bővebben akar megismer-kedni, annak «Az állóírás» című munkáját ajánlom az elolvasásra, melyet Kárpáti Béla barátommal együtt dolgoztam. Az illusztráció-kat is ebből a munkából vettem át mutatványul.*

Hiszem, hogy valamint a művelt Nyugat helyes értekel felismerte az állóírás jövőjét: mi magyarok sem fogunk pusztán a ma divatos írás mellett megmaradni. A dülőírás napjai megszámlálvák. A jövő az állóírásé.

BÖNGÉRFI JÁNOS.

BEVÉGZETLEN BESZÉLYEK.

Irta Szalagub (Solohub) gróf. (Vége.)

Az orosz eredetű fordította Ambrozovics Dező.

Három nap múlva eltemetők Viktort a messzefekvő temetőbe, s így hirtelen véget ért ifjúságának poétikus beszélye.

Halála nagy hatással volt reám: egyszerre közönyössé lettem minden iránt, a mi azelőtt oly vonzó volt reám nézve. Teljesen átértettem az élet lényegét, és sokáig nem tudtam megérteni, hogy lehet a földön valamit remélni vagy óhajítani. És valóban, mire vezetnek mind ezek a hiábavaló szenvedések, melyekkel megnehe-zítjük útunkat, mikor mi magunk, akarat nélkül és erőtellenül úszunk a mindent magával ragadó árral? Elkézdtem mindent rideg undor-lal nézni, és a vig és beszédes arczokon is ott láttam a halál bélyegét. Azt a szép hől-gyet, a ki elragadóan rám mosolygott, elkép-zeltem formátlan csontváznak, s az egész föld óriási sírnak látszott előttem. Így mul-tak a napjaim. És éjjelenként, a mikor álmat-lanság gyötört, úgy tetszett, hogy haldokló tár-sam ott ül az ágyammal, az asztalon keresztbe tett karokkal és lassan csóválja a fejét; szemei homályosan meredtek reám és éles tekintetük-ben valami erőtlén szánalom, valami homályos szemrehányás fejeződött ki, mely élénken eszembe juttatta nővéreinek számandó sorsát.

Ez az állapot elkezdett törhetlen lenni; elha-tároztam, hogy bámi módon is elszórazokozom, s folyamodom át helyzetzetemém. Ajánlották, hogy menjek Odesszába, s én örömmel elfogad-tam az ajánlatot. Utam Kharkovon vezetett keresztül. Hamarosan elkészültem az útra, mint ha sejt-tetem volna, hogy jelenlétemre valakinek szük-sége lehet. Azt hiszem, soha remegve várakozó völegény nem siet úgy a menyasszonyához, mint én siettem akkor Kharkovba, magam sem tudtam miért. Nem tudtam, találkozom-e ott valakivel, megismerem-e valamit, a mi a szívem-

* Magyar és német nyelvű abécék is jelentek már meg ilyen álló írással Szirmai Józseftől a Franklin-társulat kiadásában. Ez abécék kísérlet végett az országos köz-oktatási tanács is ajánlónak terjesztette a közoktatási miniszterium elé, a mely ez abécék iskolai használ-tára engedélyezte is. — Szerk.

hez közel áll, de hanyatt-homlok rohantam. Ebéd után érkeztem meg. Az utczák már ki voltak világítva, s egy ház előtt lampionok is égtek. Csak nagy megerőteltéssel jutottam el a foga-dóba, az út annyira kifárasztott és tönkre tett. Azt tudni kell, hogy mit tesz az, Orszországon postakocsin utazni. Ledobtam magamat a foga-dós pamlagjára és elaludtam, a hogy csak hat álmatlan éjszaka után lehet. A kimerültség annyira erőt vett rajtam, hogy nem is kértem semmit a pinceszől, hanem ledőltem, mint a halott. Másnap déltájban ébredtem fel, s meg-lepetve vettem észre, hogy valaki ott ül a lábaim-nál, várva felébredésemet. Felnyitóm a szem-et — hát Fedor.

— «Emlékszik Fedorra, a ki mindig a postára futkosott és olyan buzgón hegedült?... Gyász-ban volt, és lehorgasztott fölül ült ott...»

Összeülekezünk, mintha testvérek lettünk volna.

— «Eljöttem, — úgy mond alig hallhatóan, — eljöttem, hogy meghívjalak egy bárra.»

— «Bárra? Engem... hová?»

— «Esküvői bárra, — folytató. — Tegnap volt a nővérem esküvője. Mit csináljak? En is, épen csak hogy megérkeztem. Az igaz, hogy a nővérem kérte, hogy ne tartsák meg ezt a bált, de a sógora meg a rokonai erőszakolták. A vé-roshon meg azonnal megtudták, hogy egy pétérvári gavallér érkezett meg, s engem küldtek el, hogy téged meghívjalak.»

— «Jól van, — mondtam, menj vissza a nő-véréddhez, és kérd fel a nevemben a mazurkára. Tekintve, hogy pétérvári gavallér és világi ember vagyok, Kharkovban az első szereplésem alkalmával okvetlenül a bálkirálynővel akarok táncolni.»

— «Ott voltál a bátyám halálánál?» — kér-dezte Fedor szomorúan.

— «A bátyádon nincs mit sajnálni: meghalt. Menj most a nővéredhez a megbízással.»

Fedor eltávozott s én legyőzhetetlen izgatót-sággal elkezdtem készülödni a bárra. Végre te-hát megláthatom azt a légiés és titokzatos leányt, a kinek oly furcsa jelentősége volt az életemben. Eszembe jutottak levelezésünknek legapróbb részletei, az első szívbeli ábrándok gyengéd árnyalatai s a kétségbeesés hirtelen éles feljajdulása. Bár még nem láttam őt, de annyira megbarátkoztam az érzelmeivel, hogy ha csak rá gondoltam, összeszorult a szívem s oly levert lettem, hogy úgy készültem a nász-lakomájára, mint valami temetésre.

Pontban kilencz óraker, tetőtől talpig feke-tében elindultam. A fogatok az egész utczát elállították. Az új házások palotájának ablakából vakító fény sugárzott ki. A távolból már hallat-szott a zenekar moraja. A kapuban nagy tömeg tolongott.

Beléptem, s mindjárt a bejáratnál elém tárult a lengyelke megkapó menete. Az első pár egy kövér tábornok volt, karján fiatal nővel. Szí-vem egyszeriben felismerte, s csakhogy fel nem sikoltottam. Képzelve el magának a legmeglepőbb hasonlatosságot Viktorhoz, és az arcznak azt a beteges, halálos kifejezését, mely kimúlta előtt való este olyan erős benyomással volt reám. A fejében valami különös módon összefolytak szegény társam vonásai a fiatal szép nő voná-saival; nyomasztó lett a légkör, a fejem szédült, úgy álltam ott, mint valami mámoros, s a párok, mint az árnyak lebentek el előttem, melyek úgy tüntek fel, mint valami álom.

Ő is felismert engem. Ezt észrevettem legelső pillantásáról. Mennyi minden volt ebben a tekin-tetben. Az elmúlt öröm, a jelen fájdalom, s a letarolt remények, meg a kérelhetetlen sors ridegsége lért való sajnálkozás. Mikor a leng-yelke véget ért, Fedor odavezetett hozzám és meg-mondta a nevemet.

Fájdalmasan elmosolyodott s így szólott hoz-zám.

— «Mi már ismerjük egymást.»

— «Közel állok önhöz, a fivéréivel tartott barátság folytán.»

— «Tegnap érkezett ide?» — kérdé rövid hallgatás után.

— «Tegnap hét óraker.»

Ekkor felsőhajtott s egy olyan pillantást ve-tett reám, a melytől majd elment az eszem.

— «Tegnap hét óraker, — mondtá, — épen az esküvőre öltöztettek.»

Félrevonultam egy sarokba s szomorúan el-

kezdem gyönyörködni benne. Csakugyan nagyon szép volt, de szépsége betegesen látszott. Fekete szemében lázas tűz égett. Arca sápadt volt s fején a gyémánt-diadém, mint valami vértanukoszorú ragyogott. Elmúlt vagy egy óra. Nem emlékszem rá, hogy ki beszélt velem, s hogy én beszéltem-e valakivel. Rázdították a mazurkát. Ura odamentem hozzá, előhúztam két széket és leültünk. Beszélgetésünk eleinte összefüggéstelen volt, de lassankint belemegedünk. Beszéltem neki furcsa levelezésünkről, bocsánatot kértem tőle merészségemért, elmondtam, hogy mennyire vártuk a megérkezését és milyen mohón olvastuk ama bálók leírását, a melyeken a vig lovas testőrtiszttel táncolt. Ő félig tréfásan, félig szomorúan válaszolt, emlékezett mindenre, a mit a fivére az én nevemben írt, s bevallotta, hogy gyakran gondolt rá, s hogy én teljesen olyan vagyok, a milyennek képzelte. Ekkor felkért, hogy beszéljek valamit a mi diákéletünkről, s önkéntelenül elhunyt fivérére került a szó.

— «Tudja meg, — mondá, — hogy én vagyok a halálának az oka.»

— «Nem, — válaszolám, — a sors akarta így. A gondviselés akarata volt. A halál nem boldogtalanság, sőt ellenkezőleg, a boldogtalanság vége. Higgye el, hogy most, itt e fény és

könnyed pír látszott az arcán, szemei ragyogtak és keble erősen hullámozott. Látszott rajta, hogy mindent el akart felejteni, s mindent egyesíteni akart egy mámoros pillanatban, s a mult utolsó bocsánatában. Egyszerre a férje, ki a vacsora miatt szorgoskodott, intett a zenészeknek, hogy hagyják abba. Ekkor hozzám fordult s az arca elhalványult.

— «Most, — úgymond, — mindennek vége. Ne feledkezzék meg rólam. Ön, remélem, azonnal távozik.»

— «Azonnal, — válaszolám, — azonnal.» Erre felsóhajtott, kezét nyújtott s így szólt: — «Majd ha nem leszek többé, imádkozzék értem.»

Kezéből kiesett a bokréta. Én felszedtem a hervadó virágokat, a hervadó élet valódi jelképeit és rohantam egyenesen haza. Nem vagyok képes kifejezni, hogy mit éreztem ekkor. Nem voltam szerelmes, és mégis a legkétségbeesettebb, a legvigasztalanabb szerelemmel szerettem. A részvét, a bosszúság, a féltékenység s a gyötrelme felforralták a véretem. Nem akartam, nem maradtam tovább Kharkovban. Lázban hazatértem, felbresztettem a szolgát, azonnal elküldtem lovakért, kocsiért, s egy óra múlva már ott vágtattam a hosszú, hosszú országúton, szerettem volna önmagamtól menekülni.

szívnek minden beszély, legnagyobb részt nem más mint bevégzetlen beszély. Menjünk el együtt a hangversenyre, ott talán meglegjük az örökké elégedetlen élet örök bevezetését a megoldásáért.

— «Miben?» kérdé Ivanovics Iván.
— «A tiszta, a magasztos élvezetben, a művészet iránt való szeretetben!»

EGYVELEG.

* Berlin városa népességre nézve is felül akarja mulni Páris. Jelenleg azt tervezik, hogy a környéken mintegy 15 km. nyire minden irányban egyesítik a közellevő községeket a fővárossal, a mi által a város lakossága egyszerre felhaladná a három milliót.

* A Castle Garden név alatt ismert nagy épület New Yorkban, a hol eddig a bevándorlók első ellátása történt, nagyszerű aquariummá akarják átalakítani, melyben csápát és csethalakat is mutatgatnának.

* A földgömbön levő vert pénz összege a washingtoni pénzverde igazgatójának számítás szerint, jelenleg mintegy 15 milliárd forint, mely csaknem egyenlően oszlik meg az arany és ezüst pénz között. Legtöbb (3250 millió) készpénz van Franciaországban, azután jönnek az amerikai Egyesült Államok 2360, Anglia 1300 s Németország 1290 millióval, a többi államokra összesen sem jut fele a vert pénznek

Ellinger Ede pillanatnyi fényképe után.

A MAGYAR DELEGÁCIÓ OKT. 27-IKI ÜLÉSE A NEMZETI MUZEUM DISZTERMÉBEN.

vidámság közepette nehezebb a szívem, mint volt akkor este, a mikor szegény társam kis padlásszobájában meghalt.

Erre még jobban elsápadt s az ajkai reszkettek.

— «Az istenért! — mondá suttogva, — ne beszéljen erről, mert különben alig tudok magamon erőt venni.»

Fedor, a ki egy sorban ült velem a másik oldalon, kezével befodta az arcát, s a hátam mögé bújva, sirva fakadt, mint a gyermek.

A mazurkát folytatták. A gavallérok topogtak, a rózsaszínű és kékruhás hölgyek csuszáltak a padlón. A bál élénk és nagyszerű volt. Sokan whisteztek, mások meg mosolyogtak és fennhangon tréfálkoztak a fiatalokkal.

Egyszerre felugrott a székéről s hirtelen végig simította fényes fürteit.

— «Tudja mit, — mondá szinte magánkívül, — felejtünk el a jelent s legyünk legalább egyszer még fiatalok. Képzelje el, hogy ön fiatal ember, s én — fiatal leány vagyok. En tetszem önnek, ön meg tetszik nekem. Nincs gondunk, se keserűségünk. Találkoztunk ezen a bálón, melyet mindketten oly türelmetlenül vártunk. Együtt táncolunk. Menjünk, fogjunk hozzá!»

S kétségbeesett szemekkel belement a táncolók körébe, a hol sokáig, szinte a kimerültség táncoltunk, kimondhatatlan önkívületben. Ó borzalmasan szép volt. Haja leomlott a vállaira,

Azóta többé soha sem láttam. Egy év múlva egy fekete pécés kis levelet kaptam Fedortól. A nővére nem volt többé. Csendesesen halt meg és megkérte, hogy küldje el nekem utolsó, haldokló üdvözlését.

Ebből ön is láthatja, — folytató szomorúan Ivanovics Iván, — hogy ez a beszély magában véve semmi, gyermekes levelezés, pillanatnyi találkozás és néhány hervadt virág. Szót sem érdemel. A regény, mely alig kezdődött, az első oldalon véget ér. De rém nézve nagyjelentőségű. Benne van első bevégzetlen beszélyem, fiatalságom beszélye, mely sokáig az ideális világban tartott engem s végre a vigasztalan valóságra vezetett. Egyébiránt a költészetnek meg ezentúl is voltak szikrái az életben, de azokból nem lett láng, hanem egymásután kialudva, csak érintettek pillanatnyi fényekkel. Volt még néhány esetem, melyhez szeretni vágyó szívem ragaszkodott... de úgy látszik, másképp volt megírva. S az a bosszantó, hogy mindenikben elég boldogság lett volna az egész életre. De a boldogság, mely már-már rám borult, egyszerre messze elröppent, s csak azután, de már későn tudtam meg, hogy mit remélhettem, s hogy mit vesztettem el visszahozhatatlanul. Hallgasson meg, még egy történetet»...

— «Nem Ivanovics Iván, majd máskor, most engedjen meg, Rubini hangversenyt ad, s nem szeretnék elkésni. Egyébiránt az, a mit ön mond, engem éppenséggel nem lep meg. Az emberi

A MAGYAR DELEGÁCIÓBÓL.

A delegációk, országos bizottságok, az idén megint Budapesten ülészetek, a jövő esztendőre tehát Bécsben gyűlnek össze. A magyar delegációknak van rendez tanácskozó terme Bécsben, az ő felsége személye körüli minisztérium épületében és pedig az épület abban a részében, melyben régebben a magyar udvari kancellária volt, egy-egy bizottsági terem azonban az egykori erdélyi részre is átterjed. Az osztrákoknak ellenben Budapesten nincs saját helyiségük, ha delegációjuk itt ülészik; egy ideig a magyar tudományos akadémia adott nekik termeket, de néhány év óta a Hungária-szállóban tartják üléseiket.

A magyar delegáció Budapesten a főrendiház üléstermében tanácskozik a nemzeti muzeumban. Fényképünk az október 27-iki zárló-ülést ábrázolja, azt a mozzanatot, mikor Hegedűs Sándor jegyző a királyi megerősítés alá terjesztendő határozatokat, melyekre nézve a két delegáció egyetértése megállapított, felolvassa. Ez ülésen a szokottnál kevesebben jelentek meg. A közös kormány padjairól is hiányzik báró Sterneck tengernagy, a hadi tengerészeti képviselője; a delegátusok soraiban pedig az ellenzék tagjai közül csak Bolgár Ferencz képviselőt látjuk, jobbra az elnöki széktől ott, a hol a főrendiházban a kath. püspökök szok-

asztala. A delegátusok soraiban a két magyar miniszter mellett ugyanazon padban látható Széll Kálmán, hátrább egy sorral Tisza Kálmán, báró Pallavicini Ede, és Wahrmann Mór, ezen csoport utolsó sorában Szerb György és Gáll József delegátusok. A következő csoportban jobbra látható Pulszky Ágost, Bokross Elek, hátrább Dániel Ernő s Hollán altábornagy, aztán a szélén jobbra Ná'ó Kálmán és Andrássy Aladár grófok.

A kiket itt említünk — és pedig mint távol levőket is — azok voltak nagyobb részt a magyar delegációknak legtevékenyebb tagjai, nem csak a teljes ülésekben, hanem főképp az albizottsági tárgyalásokban.

Ezen képen kívül, mely a magyar delegáció ülését egészen mutatja be, közlünk még rajzolóink eredeti fölvétele után két képet; az egyik gr. Kálnoky és Kállay közös minisztereket, a másik Bauer hadügyminisztert és az ő magyar képviselőjét, Nyíry vezérkari őrnagyot mutatja be a delegáció üléséről.

«AZ ÉJSZAKI SARKTÓL AZ EGYENLÍTŐIG.»

Brehm E. Alfréd nevét mi nálunk is nepszerűvé tette az a sajátos megfigyelő tehetőség és előadás mód, melyvel e kiváló természettudós az

Báró Bauer hadügyminiszter és Nyíry vezérkari őrnagy a magyar delegációban.

Gróf Kálnoky és Kállay Béni miniszterek a magyar delegációban.

állatvilág életét s annak jelenségeit ismerteti. A k. m. természettudományi társulat kiadásában a fenti czimmel közelebb megjelent nagy munkája ismét olyan, mely a legteljesebb mértékben megérdemli a figyelmet és érdeklődést. Épen ezért sietünk e jeles műből néhány részletet bemutatni; noha nem könnyű a választás; mert a könyv elejétől végéig valóban lebilincselő akár a képek szépségét, akár a vonzó szöveg tanulságos voltát tekintjük.

Brehm Alfréd utólrhetetlen az állatvilággal kapcsolatos természeti képeknek szavakkal való festésében. Az olvasót teljesen magával ragadja, elbűvöli s odavarázsolja a leirt jelenségek színelőre. Az éjszakai sarkhoz közel eső zord vidékeket épen úgy maga előtt látja, mint Afrika pusztáit; az örök jég borította tundrákat, mint a napfényben izzó sivatagot; a madarak szerelmét költői bájjal, a rénszarvas pusztulását rettenetes valósággal vázolja, olyan mesteri módon, melyhez fogható nem talál az ember. Ime néhány részlet a műből, melyek szövegül szolgálhatnak a mutatónyúl között képeinkhez.

Szibériai száműzöttek menekülése. A Szibériába száműzöttek közül nem mindenki adja meg magát sorsának. Sorsukkal s az egész emberiséggel meghasonolva, elégedetlenkedve mindennel, megúna a munkát, talán honvágytól is kinozottan, vagy legalább szabadság után sóvárogva, az ilyenek egymásra lennek és szokásos török és eszköket. Hetekig, hónapokig, esztendőig lesik a kedvező pillanatot; apróra elmesélik egymásnak történetüket; szülőfalujukat, gyermekkoruk színhelyét, lakóházukat a legesekeylebb részletleg

állatvilág életét s annak jelenségeit ismerteti. A k. m. természettudományi társulat kiadásában a fenti czimmel közelebb megjelent nagy munkája ismét olyan, mely a legteljesebb mértékben megérdemli a figyelmet és érdeklődést. Épen ezért sietünk e jeles műből néhány részletet bemutatni; noha nem könnyű a választás; mert a könyv elejétől végéig valóban lebilincselő akár a képek szépségét, akár a vonzó szöveg tanulságos voltát tekintjük.

Brehm Alfréd utólrhetetlen az állatvilággal kapcsolatos természeti képeknek szavakkal való festésében. Az olvasót teljesen magával ragadja, elbűvöli s odavarázsolja a leirt jelenségek színelőre. Az éjszakai sarkhoz közel eső zord vidékeket épen úgy maga előtt látja, mint Afrika pusztáit; az örök jég borította tundrákat, mint a napfényben izzó sivatagot; a madarak szerelmét költői bájjal, a rénszarvas pusztulását rettenetes valósággal vázolja, olyan mesteri módon, melyhez fogható nem talál az ember. Ime néhány részlet a műből, melyek szövegül szolgálhatnak a mutatónyúl között képeinkhez.

Szibériai száműzöttek menekülése. A Szibériába száműzöttek közül nem mindenki adja meg magát sorsának. Sorsukkal s az egész emberiséggel meghasonolva, elégedetlenkedve mindennel, megúna a munkát, talán honvágytól is kinozottan, vagy legalább szabadság után sóvárogva, az ilyenek egymásra lennek és szokásos török és eszköket. Hetekig, hónapokig, esztendőig lesik a kedvező pillanatot; apróra elmesélik egymásnak történetüket; szülőfalujukat, gyermekkoruk színhelyét, lakóházukat a legesekeylebb részletleg

don; Romanovszkaja felé tartott; ne mennék utána?» — «Sohse bánd!» — felel Nikoláj; — «majd megkerül a lovascska. Valami szerencsés len» lehetett. Hadd menjen.» A lovascska meg is kerül; mert Romanovszkáján túl mással cserélte fel lovast, s azon meg tovább; s a Nikoláj feke-téje pedig szép esedessen hazafelé veszi útját a jól ismert ösvényen.

A szibériai bányászok az altjai korona-uralomban. A ki Szibériát csak egy óriási börtönné nézi, ép úgy téved, mint az, a ki egész roppant országot egyetlen mérhetetlen jégsivatagnak képzei. Igaz ugyan, hogy Oroszország évről-évre ezrével küldi az elítélteket Szibériába; igaz, hogy ezek aztán, valamig útban vannak, börtönről-börtönré vándorolnak; igaz, hogy közülük azok, a kiket az emberéleten és a tulajdonon elkövetett súlyos bűntényekért lakoltatnak, valameddig szibériai tartózkodásra vannak kényszerítve, nem járnak szabadon; mindazonáltal az elítélteknek csak igen csekély része tölti büntetése idejét valóságos fogságban és mindegyiknek módjában van a fogságot jó magaviseletével enyhíteni, sőt fel is szabadulni előle. Az orosz uralomnak alvettét óriási területnek nagykitérjedési darabjai, a mi fogalmaink szerint egész országok, egyébiránt sohasem voltak száműzöttési helyek, és alkalmasint örökre meg lesznek kimélve a kényszerítésből vándorló jövevényektől, a melyek az ottani törzsek lakosságára nagyobb alkalmatlanságokat, hogy azt ne mondjam: szenvedéseket zúdítanak, mint a minőket ők maguk kénytelenek elviselni. Ugyan-

egybeállítás nagy fáradságra kerül. A nemrég elhunyt dr. Szontagh Albert kir. tanácsos a földművelési miniszterium megbízásából egybeállította a kötött forgalmú birtokok jegyzékét s ez alkalommal használta fel arra, hogy a kataszteri és telekkönyvi adatok alapján egybeállítsa megyék, járások és községeknek a 100 holdon felüli birtokok jegyzékét, feltüntetve az illetők utolsó póstáját s azt, hogy mennyi szántóföld, rét, szőlő, legelő, erdő, nádas stb. van birtokukban. — Dr. Szontagh Albert elhunytával a munkálatokat Baross Károly, az országos magyar gazdasági egyesület titkára vette át és rendezte sajtó alá. A hivatalos adatok alapján készült terjedelmes munkára, a mely eddig földbirtokosaink egyedüli hiteles névsorát képezi, felhívjuk termelő és üzleti körünk figyelmét. — Bolti ára 15 frt lesz, de okt. hó 15-éig eszközölt előfizetés útján 10 forintért megszerezhető. Magyarországi földbirtokosai kiadóhivatalánál Budapest (Köztelek).

A nemzeti színházban október 28-ikán volt az őszi saison első bemutatott estje s egyszerre három eredeti kis vigjátékot adtak elő. A szépségű közönség elég kedvezően fogadta az apróságokat.

Az első volt Almási Tihamértól «Az érdemkereszt» egy kis langyos dramelett, melynek hőse egy öreg néptantó, a kit vénségére érdemjellel tüntetnek ki,

Szily Kálmán szép emlékbeszédét mondott az 1890-ben elhunyt Stoczek József, az akadémia másodelnöke és főrendiházi tag fölött, kinek mint tanárnak s mint a műegyetem egyik szervezőjének oly maradó emlékei vannak. Szily, ki tanári pályáját Stoczek mellett kezdte, melegséggel és szeretettel idézte emlékeztet a munkás életet s jellemzte közoktatási állapotainkat is a régebbi évtizedekben. A nagy tetszéssel fogadott emlékbeszéd után az előterjesztések következtek. Báró Eötvös Loránd elnök tudatta, hogy a Széchenyi-ünnepély, mely az akadémia falába illesztendő emléktábla leleplezésével van összekötve, elmarad november hórlól, miután az emléktábla még nem készült el. Szily Kálmán főtitkár Salamon Ferenc és Gindely Antal külső tag halálát jelentette be. Gróf Csáky közoktatásügyi miniszter levélben tudatja az akadémiaival, hogy a magyar zene történetét szándékozik elkészíttetni, a zenei emlékek összegyűjtésével, zenei műszótárral, s kéri az elkészítéshez az akadémia támogatását. Az akadémia örömmel vette tudomásul a miniszter elhatározását. — Az akadémia könyvtárnoki állása Hunfalvy Pál halálával megüresedett, a könyvtári bizottság Fröhlich Róbert levelező tagot ajánlja; e felett a jövő őszi ülésen döntenek. — Az országos színesszegetársulat felkérte az akadémia, hogy a millennium ünnepére alkalmi színműre hirdessen pá-

délután a szokott tolongás, noha most is rendkívüli sokaság lepte el a temetőket, kivált a kerepesi-útít.

A tanuló ifjuság már reggel 9 órakor kivonult. Az iskolák zárva lévén, a tanulók nagy része nincs a kegyelmezéskészségeket. — A kegyelmezéskészségek azonban az idén korán végeződött. Alkonyatkor már ritkán a közönség s esti 6 órakor, a mikorra a záróra ki volt tűzve, már tömegesen vonult mindenki a városba. Rudolf trónörökös emlékezete. November 2-án, halottak napján királyi őfelsége Bécsből kihajtatott Maierlingbe s misét hallgatott a kolostor kápolnájában. A királyné a burgbéli József-kápolnába ment misét hallgatni. A felséges asszony előbb felkereste a kapuczinusok sirbirtójában Rudolf trónörökös koporsóját. Egymaga ment le a sirboltba és sokáig imádkozott a koporsó mellett. Mondott egy-egy rövid imádságot korán elhunyt leánya, Zsófia főhercegnő, valamint Ferencz Károly főherceg és Zsófia főhercegnő koporsójánál is. Negyed óráig időzött a kriptában s a mikor távozott, szeme egészen ki volt sirva. Stefánia özvegy trónörökösné este 8 órakor szintén megjelent a kapuczinusok templomának sirboltjában s hosszabb ideig maradt a trónörökös koporsójánál, melyre pompás koszorút tett le.

ták. A kápolna sírboltja ki volt világítva s az ott levő sarkfogalokra József főherceg és családja küldte a kegyelmezéskészségeket. — A kegyelmezéskészségek azonban az idén korán végeződött. Alkonyatkor már ritkán a közönség s esti 6 órakor, a mikorra a záróra ki volt tűzve, már tömegesen vonult mindenki a városba.

Rudolf trónörökös emlékezete. November 2-án, halottak napján királyi őfelsége Bécsből kihajtatott Maierlingbe s misét hallgatott a kolostor kápolnájában. A királyné a burgbéli József-kápolnába ment misét hallgatni. A felséges asszony előbb felkereste a kapuczinusok sirbirtójában Rudolf trónörökös koporsóját. Egymaga ment le a sirboltba és sokáig imádkozott a koporsó mellett. Mondott egy-egy rövid imádságot korán elhunyt leánya, Zsófia főhercegnő, valamint Ferencz Károly főherceg és Zsófia főhercegnő koporsójánál is. Negyed óráig időzött a kriptában s a mikor távozott, szeme egészen ki volt sirva. Stefánia özvegy trónörökösné este 8 órakor szintén megjelent a kapuczinusok templomának sirboltjában s hosszabb ideig maradt a trónörökös koporsójánál, melyre pompás koszorút tett le.

Ferencz Ferdinánd főherceget őfelsége tábornokká nevezte ki. A főherceg, ki nem sokára világkörüli utra indul, Sopronban, hol az utolsó években tartózkodott, már elbucszott a tisztí kartól. A házat melyben lakott, emléktáblával látják el.

A főherceg december 15-ikén kezdi meg nagy utját, mely körülbelül tizenhárom hónap tart. Triesztből indulva, a suezai csatornán Indiába megy, hol hosszabb szárazföldi utat tesz. Hír szerint jelen lesz akkor a walesi herceg is. A jövő év ápril elején Ausztráliába megy, Sidneybe; június 9-ikén a sziam fővárosba, Bangkokba. Innét a főherceg meglátogatja Khina déli részét s Japánba folytatja az útját, a hol július 23-ikától tizenegy napig Tokióban a japán császár vendége lesz. Augusztus 6-ikán a főherceg új hajóra száll s inkognitóban Amerikába folytatja útját.

Szász Domokos erdélyi ref. püspök, az akadémia tanácsotérre részére lefestette édesatyjának, néhai id. Szász Károly, 1848-9-iki közoktatási államtitkár, jeles tudós s az akadémia tagjának életnagyságu arcképét. A képet Cserna Károly festette s a napokban adják át az akadémia főtitkárának. Az akadémia képes termében eddig is megvolt id. Szász Károly arcképe, az új azonban művészi értékű.

A kolozsvári nemzeti színház új intendánsa. A kolozsvári nemzeti színháznak több év óta intendánsát, Bölönyi József nagybirtokost a helygminiszter ezen állásától saját kérelmére fölmentvén, a színház vezetésével és felügyeletével ideiglenesen Béli Ákos gróf, Kolozsvármegye és Kolozsvár szab. kir. város főispánját bízta meg.

A cholera. Budapestben a járvány ugyanegy állapotban van; egyik nap kevesebb, másnap egy párral több eset fordul elő. Rendszeren 20 körül van az esetek száma, olykor 15-16, máskor 20-22. A napi halálzás pedig 7-10. Az iskolák egy részét e hó 7-ikén megnyitják, de az elemi iskolák, gymnasiumok még zárva maradnak. A vidéken a cholera esetekek mind gyakrabban fordulnak elő, különböző helyeken. Török-Becsén, Nagy-Becskereken, az esztergommegei Tathon több betegedés és halálzás is fordult elő. — Bécsben több nap óta nem ismétlődtek a cholera-epidémia, s így a várost nov. 3-ikán vérszentesnek nyilatkoztak. — Galiciában több helyen fordultak elő ismét esetek.

HALÁLOZÁSOK.

IRÁNYI DÁNIEL halálának híre november 2-ikán, mindjárt a délután első óráiban terjedt el Budapestben s nagy részvételt keltett. Alig van a fővárosban valaki, a ki ne ismert volna a szikár, merev, ősz alakot, ki mindig feketébe öltözve, katonás kimért-séggel tette meg sétáit. A függetlenségi párt már el volt készülve a katasztrófára, mert Irányi rokona dr. Meskó László sürin küldte a táviratokat Nyiregyháza felől Budapestre. A függetlenségi párt-kör gazdája, Tompa Antal képviselő rögtön Nyiregyháza utazott, s megette az intézkedéseket, hogy a holttestet nov. 4-ikén a beszentelés után Budapestre szállítsák. A párt pedig abban állapodott meg, hogy a temetés Budapestben e hó 5-ikén délután 3 órakor legyen, s Eötvös Károly képviselő tartson beszédet. A párt külön gyászjelentésben tudatta feledhetlen vezérének és elnökének halálát. A szabadelvű pártban, s Podmaniczky Frigyes elnök a legmelegebb hangon tudatta a jeles hazafi elhunytát. Elhatározták, hogy a koporsójára a párt nevében koszorút tesznek, a függetlenségi pártköz pedig részvét-iratot

intéznek. Hasonlón tett a nemzeti párt is. Irányinak családja nem maradt, agglagény volt. Egyetlen testvéré, a nyolcvan éves özvegy Maternyné, a ki Eperjesen lakik vasuti tisztviselő fiánál. Meghatón nyilvánult a részvét a képviselőház nov. 3-iki ülésén. B. Bánffy Dezso fájdalmas hangon említette a képviselőház részvétét. Aztán indítványozta, hogy a ház jegyzőkönyvleg fejezze ki részvétét, legyen koszorút a koporsóra, a temetés a ház költségén történjék, s a temetésen a ház testületileg vegyen részt, ülés pedig ezen napon ne tartassék. Mindenki helyeselte az indítványt, s a pártok részéről a legünnepélyesebb módon kifejezték: Eötvös Károly a függetlenségi pártból, Bokross Elek a kormánypartból, gr. Apponyi a nemzeti pártból, és Ugron Gábor a negyvennyolcas pártból, s egyértelműleg Irányi érdemeinek hangsúlyozásával járultak hozzá az elnök indítványához.

Kossuth november 3-ikán a következő táviratot küldte Turinból Meskó Lászlónak:

«Kifejezhetetlen fájdalommal veszek tudomást Irányi haláláról, kinek elhunytában leghébb barátom, nemzetünk jogai legszilárdabb bajnoka elvesztését gyászolom. Kérem, gondoskodjék, ne hiányozzék személyes és hazafias bánatom jeléül a nagy jellemű ember, rendíthetetlen hazafi és hí barát ravataláról egy koszorú, szalagján s szavakkal: «Itt hagyád, bajtárs, követlek. Kossuth.» A költségeket köszönettel megtértem. Kossuth.»

Ez a koszorú már elkészült, babérlevelekből, széles fekete szalagjal. Az országgyűlési függetlenségi párt az ország minden részéből kapja a részvénytulajdonosokat. A 48-as pártkör részéről Ugron Gábor intézett részvétlelet. Békés városának előjárósága a gyászír vételére azonnal megbízottat küldött Nyiregyháza, hogy a temetésről intézkedjék, de arra szükség nem lévén, koszorukat rendelt a város képviselőjének és díszpolgárának. Nyiregyháza városa nov. 3-ikán rendkívüli közgyűlést tartott, melyen elhatározta, hogy Irányi emlékéit jegyzőkönyvébe igtatja, koszorút tesz a koporsóra, a temetésen a képviselőtestület a polgármester vezetésével megjelenik, a halottat a képviselő tagjai fákllyakkal kísérik az indóházhoz. A beszentelés gyászszertartására a Meskó-ház előtti tért rendezték be. A beszéd tartását Farbak József evang. lelkész vállalta el, a tályai Kossuth-templom felavatója. A családi gyászjelentést Irányi István özvegye és gyermekei, özvegy Materni Lajosné és Kézsmárcsy Károlyné mint nővérek és gyermekei adták ki. Számos képviselő utazott el Nyiregyháza, hogy a holttestet Budapestre kísérik. Itt a Deák-téri evang. templomban készítették el a ravatalt. A temetést a képviselőház háznyaga Csányosy Béla és a függetlenségi párt alelnöke, Justh Gyula rendezik. Szombaton délelőtt a nagy közönség is megtekintetheti a ravatalt. A templomban Horváth Sándor evang. lelkész tart beszédet, Eötvös Károly képviselő valószínűleg a templom előtti téren. Valószínűleg az országgyűlési többi pártok részéről is tartanak rövid beszédet. A temetési menet a Károly-körúton és kerepesi-úton vonul ki. A sírt a Deák-mauzóleum mellett ásták meg, Klapka és Trefort sírja közelében.

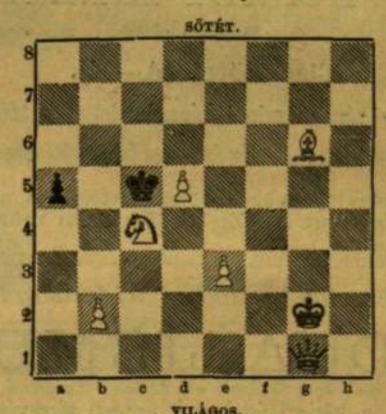
Tamás, Károly (legif.), neje Bibó Ida, Béla (if.), Ida, férje, Várdy Miklós és gyermekek Miklós, Margit; SZÁSZ ROBERT és neje Ferencz Zoltán; SZÁSZ GYULA és gyermekei: Géza, Marie, Margit, Zoltán, Odón; SZÁSZ DOMOKOS, neje Nagy Ilka, fiók Károly, (if.), és neje Vajda Ilona; SZÁSZ BELA, neje Mentovich Juliánna és gyermekeik: János, Anna, Béla (legif.), Irén, Róbert, Lili, Ilona, Böske, Domokos, Bándi, Fanni; a magok és a Münstermező és Szász-rokonság, valamint a minden ágon való összes nagyszámú rokonok nevében mély fájdalommal jelentik forrón szeretet edes anyjuk, napuk nagyanyjuk, szép-annyuk s az illetők rokona ÖZVEGY SZÁSZ KAROLYNÉ MÜNSTERMANN FANNI-NAK áldott élete 87-dik, 28 évi páratlanul boldog házasság után özvegyessé 40-dik évében f. é. október 30-án d. u. 1/4 órakor, az olaja fogytán elalvó méhesen hasonló csöndes elhunyt. Az Isteben boldogultnak hűlt tetemét Kolozsvárt, a ref. püspöki lakásán f. é. november 1-sején d. u. 3 órakor tartandó halotti imádság után Maros-Vásárhelyre szállítatván, ott a ref. temetőben, imával és gyászbeszéddelel fogtak november 2-án d. u. 1/3 órakor reg. pihenő férje drága pora mellé, a ref. egyház gyászszertartása szerint, a test örök nyugalomra letétni. Kolozsvárt, 1892. október 31-én. Áldás emlékére!

Elhunyt még a közlebbi napok alatt: EICHENBERG JÓZSEF, orvos, 80 éves korában, Zala-Szent-Grothon, egykor Deák Ferencz házi orvosa, ki már a harminczas években rendszeren megfordult Deáknál. — JANNY JÓZSEF, igazgató-tanító, a nevelésügyi buzgó embere, dr. Janny Gyula, a budapesti Erzsébet-kórház igazgatójának édesatyja, 79 éves korában, Székesfehérvárról. — GOLDZIEHER LEON, dr. Goldzieher főorvos és egyetemi magántanár édes atyja, Budapest. — SCHÄFFER LAJOS, kaposvári kir. közjegyző, volt 48-as honvéd, 64 éves, Kaposvár. — POPOVICS JÁNOS, soborsini görög keleti lelkész, 66 éves. — DR. GRÜNERT ENDE, orvos-tudor, Szatmármegye volt főorvosa, a ki az 1848-49-iki szabadságharcban mint honvédorvos működött, Budapest. — UDVARNOKY SÁNDOR, a 15-dik huszárezred századosa, Debreczenben. — ID. TURTA LUKÁCS, köztisztviselőben állott polgár és városi képviselő, 69 éves, Szamosújváron. — SÁNDOR ZSIGMOND, köztisztviselőben állott aggyastán, Aradon, 79 éves. — OLEA württembergi királyné, a tavaly elhunyt Károly király özvegye, Miklós czár harmadik leánya, 70 éves korában, Friedrichshavenben.

Császár LAJOSNÉ, szül. Möriz Ilona, Császár Lajos királyi tanácsosnak és nyug. kir. tanfelügyelőnek neje, Sepsik-Akoson, élete 33-dik évében. — JAKABFFY GYULÁNÉ, szül. Lovrencsics Hedvig, 53 éves, Ungoson. — LENKEY ISTVÁNNÉ, szül. Wahner Matild, 1848-49-iki honvédszázados felesége, 39 éves, Jánosiban. — CSIZSÉR JÓZSEFNÉ, szül. Halasi Spányik Gizella, állatorvos neje, 31 éves, Kolozsvárt. — ÖZV. RAKOVSKY ENDRÉNÉ, szül. Sebő Mária, 68 éves, Budapestben. — PACSARSZNYI HORVÁTH ANNA, 75 éves, Tétényben. — ÖZV. PÁDICS MIKLÓSNÉ, szül. Csökey Emilia, Budapestben. — NIMETZ GYULÁNÉ, kereskedelmi ügynök felesége, Budapestben.

SAKKJÁTÉK.

1746. számú feladvány. Möller F.-től.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

Az 1738. számú feladvány megfejtése.

Frigl M.-től.

Megfejtés.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét. 1. e2-e4 Kd5-f6 (a) 1. ... Fd7-b8 (b) 2. Vd3-d3+ K. t. sz. 2. Vd3-f1 st. 3. d2-d4 vagy Hg2-f4 mat.

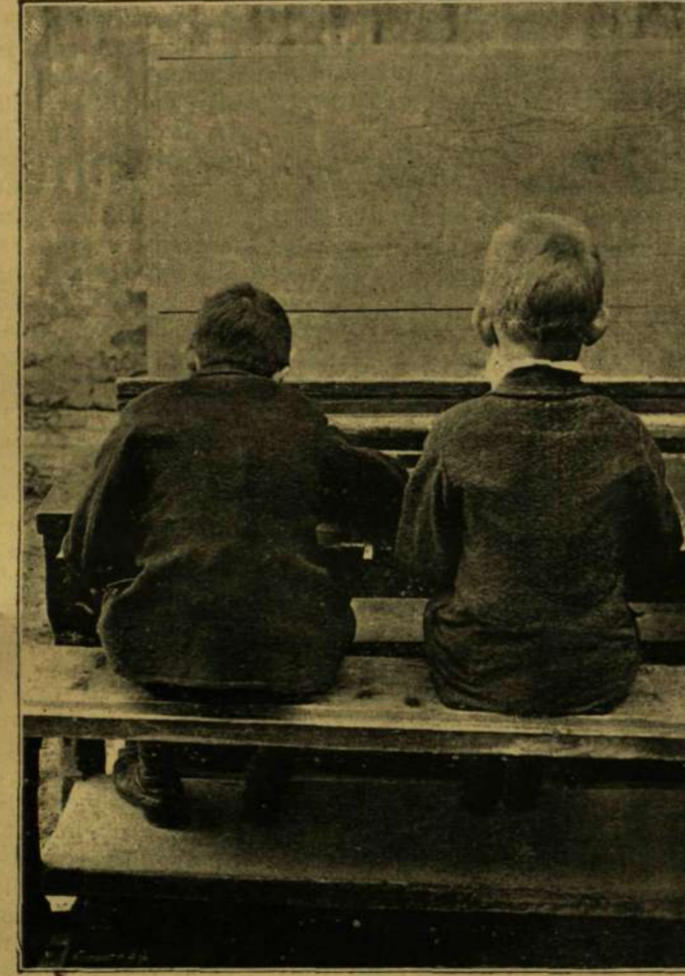
Helyesen fejtették meg: Budapestben: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Ung-Tarnócson: Németh Péter. — Kecskeméten: Balogh Diána. — Tiszafüreden: Fischer S. — A pesti sakk-kör.

Szerkesztői mondanivalók.

Ha már elhagyta. Mégse tudlak felejteti. A XVII. század lirájának kedvence formáját nem tudja jól kezelni; az előbbi talán azért nem sikerült, pedig

Dülő- és állóírást író tanulók egymás mellett, előlről nézve.

Dülő- és állóírást író tanulók egymás mellett, hátulról nézve.

s a kit Ujházi személyesített. Nem az ő baja, hogy eszünkbe juttatta «A miniszter előszobája» című kis német vigjátékot, melynek szegény hivatalnokát anyni élethű vonással ábrázolja, mely, ugy látszik, hogy a szerző figyelmét sem kerülte ki. Elevebből hatott Berczik Árpád kis vigjátéka «Egy ábránd» melynek ötlete az, hogy egy férj el akarja hitetni fiatal feleségével, hogy ő az egyetlen és első szerelme. Az asszonykának ez az ideális ábrándja azonban férje egy legénykori imádotjátának az estélyén egyszerre csak szétfoszlik, de, mint okos asszonyka nem esik kétségbe, hanem azszal vigasztalja magát: «Ha már nem én voltam első szerelmed, legalább én legyek az utolsó.» Nádya és Csillag Teréz ügyesen játszották le a színpadi apróságot. A harmadik ujdonság legifjabb Szász Károlytól a «Múzsza». Egy fiatal feleség a múzsza miatt fakad ki férje ellen, mert a férj sokat foglalkozik a múzsával, mindig drámát ír, még pedig nagyon gyöngvéket. Hanem azért a férj a nót okolja, hogy nem érti meg őt. Házi zivatar tör ki, már válást is emlegetnek, de az anyós elhárítja a veszedelmet s a férj lemond a rossz drámák írásáról. Az eleven dialógus kis színmű főszerepét Dezso József, Tolnainé és Prielle Kornelia játszották s a közönség tetszésnyilatkozattal kísérté játékukat.

lyázatot, melylyel a színházak is megülhetnék az ünnepeit. Az akadémia a gr. Karacsonyi-díjat 1895-ben csakugyan egy alkalmi történelmi színműre tüzi ki. A jutalom 300 arany s csak színpadi hatást ígérő műnek adatik ki. A beküldés határideje 1894 szeptember 30. — A Nádasy-díjat (100 arany) melyre költői beszédek pályáznak, csak nagyon ritkán lehet kiadni, miután abszolút besűt mű kívánatik. A ki nem adott aranyak aztán az akadémia alapítójához csatoltattak eddig. Ezentúl azonban, ha első ízben eredménytelen marad a pályázat, másodsor is kitűzik, s akkor már 200 arany lesz. Ha másodsor sincs eredmény, az epikai költsézet emelését célozó, vagy utólagos jutalmazásra fordítatik, avagy a klasszikus költsézet fordítására. A főtitkár bemutatja Anonymus hasonmás kiadását, mely az eredeti kéziratnak, sőt még a papirusnak, s azon levő foltoknak és gyüremléseknek is tökéletes hí mása. Az akadémia 500 példányt készíttetett belőle.

MI UJSÁG?

Halottak napja. Gyönyörű szép őszi idő kedvezett a sírok látogatására. A kedvezőtlen egészségügyi állapotokra való tekintettel, mindszentek napján a temetők látogatására külön intézkedések történtek. A tömeges kivonulásoknak csak délelőtt engedték meg, s délután csak magánosok mentek a sírokhoz. Így a tömegek megoszlottak s nem is volt

KÖZÖNTEZÉTEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia október 31-ikén összes ülést tartott b. Eötvös Loránd elnöklete alatt.

második felében a kép csinos volna, ha jobban volna megfestve. A „Még sem tudlak felejtani” című színtén a kidolgozás nehézsége teszi közölhetetlenné.

Péter és a tehén. Egy ismert népmese feldolgozása; az inspirációt úgy látszik Arany „Hegedű”-je adta, erre mutat mindjárt a második és harmadik sor:

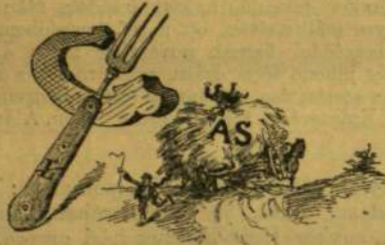
„Az úr Jézus szent Péterrel Sétálgatott gyalogszerral.”

Aranyánál:

„Krisztus urunk Szent Péterrel Vándorolván gyalogszerral.”

Maga a költemény elég jól van verselve, de csak ennyi és nem több, a mit a szerző a magából tett hozzá.

KÉPTALÁNY.

A „Vasárnapi Ujság” 43-ik számában közölt képtalány megfejtése: Vén épület ez a világ.

Heti naptár, november hó.

Table with 4 columns: Nap, Katholikus és protestáns, Görög-Orosz, Izraelita. Lists dates for various religious observances.

Feloldó szerkesztő: Nagy Miklós. I. Egyetem-tér 6. szám.

Fekete, fehér és színes damast selymeket méterenként 1 ft 40 kr.-tól 1 ft 75 kr.-ig (38 különböző fajtában) szállít egyes megrendelt előnyökre vagy egész végében is postabérről és vámmentesen Henneberg K. (es. kir. udvari szállító) selyenyára Zürichben. Minták postafordulóval küldetnek. Svájcba címzett levelekre 10 krajczáros bélyeg ragasztandó.

Az „Athenaeum” könyvkiadó-hivatalában megjelent és minden hazai könyvkereskedésben kapható:

AZ ATHENAEUM KÉZI LEXIKONA

Szakfőnök közreműködésével szerkeszti

Dr. ACSÁDY IGNÁCZ, a m. tud. akad. l. tagja.

Első kötet (A—K).

Ötvennégy részben színes képmelléklettel és térképpel. Ára füve 6 frt. — Tartós és díszes felbőrötésben 8 frt.

A folytatás füzetekben is szerethető. — A második befejező kötet (L—Z) 1893 elején már kapható lesz.

!! Fontos politikai újdonság !!

A DUALISMUS.

Története, közjogi értelme és nemzeti törekvéseink.

Ira

BEKSICS GUSZTÁV.

Ára 2 frt 40 kr.

E mű, mely közjogunk sarkátéleit új eszmékkel világítja meg, az Athenaeum könyvkiadóhivatalában jelent meg s általa, valamint minden könyvkereskedésben szerethető.

Orvosok dicsérik s ajánlják. Pein Ch. úr, gyakorló orvos, Hagenbau-p. Kornenburg, ezt írja: „Mind azon esetekben, a hol Brandt Richard gyógyszerész svájci labdacseit használtam, a siker minden tekintetben kitünő volt”. Ebből látható, mily hasznos szer a Brandt Richard gyógyszerész svájci labdacsa (egy doboz 70 kr. a gyógyszerárban) gyomor-, máj-, epe-, aranyeres stb. bajokban. De mindig óvakodni kell, ne hogy valami hamisítványt, hanem csak is valódi, Brandt Richard gyógyszerész-féle svájci labdacset, a fehér kereszettel vörös alapon, szerezzünk be. Főraktár: Budapest, Török József gyógyszer-tára, Király-utca 12.

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárnál kapható:

Naptárak az 1893-ik évre.

István bácsi naptára vagyis családok házigazdájának és gazdaszónyokának, népművelőknek, helységi előjáróknak, iparosoknak és földművelőknek való képes kalendáriuma 1893-ik évre. Alapítá Majer István. Szerkeszti Köhalmi Klímástejn József tanár. Közleményekkel Nyulasy Antal, Toldy Béla, Janics Ferenc, Zselizi R., Hidvéghy Árpád, Demény Dezső stb.-től. XXXVIII-ik évfolyam. Számos képpel. Tartalma: I. Az erkölcsi világ. II. Gazdák és gazdaszónyok naptára. III. Népművelők naptára. IV. Történetiek. V. István bácsi a hazában és a nagy világban. VI. Művészet és műpar. VII. Tréfák mezeje. Adomák. Ára füve 50 kr.

Protestáns új képes naptár 1893-ik évre. Szerkesztette Legfi. Szász Károly. Szabolcsa Mihály, Szász Károly, Erdélyi Pál, Balogh Elemér, Forgács Endre, Halasi J., Vargha Gyula, ifj. Szász Béla stb. közreműködésével. XXXIX. évfolyam. Képekkel, s a protestáns egyház és iskola tisztí névtárával. Ára füve 50 kr.

Falsi gazda naptára 1893-ik évre. A magyar gazdák, kertészek, lelkészek és tanítók számára. Több szakember közreműködésével szerkeszti Kovácsy Béla, a „Gyakorlati mezőgazda” szerkesztője. XXIX-ik évfolyam. Számos ábrával ellátva. Ára füve 80 kr.

Borászati naptár 1893-ik évre. Szakfőnök közreműködésével szerkeszti Dr. Lónyay Ferenc földművelésügyi min. toglalmazó XX. évfolyam. Sok ábrával. Ára füve 80 kr.

A magyar nők házi naptára 1893-ik évre. Szerkeszti K. Beniczky Irma. XXV. évfolyam. A szövegbe nyomott sok képpel, s a háztartáshoz szükséges naplójegyzetekkel ellátva. Ára füve 60 kr.

Székhely-egyleti képes naptár az 1893-ik évre. Szerkeszti a központi választmány megbízásából Benedek Elek. XII. évfolyam. Számos a szöveg közepé nyomott képpel. Ára füve 25 kr.

Honvéd-naptár az 1893-ik évre. (Együttal katonai naptár.) A magyar nép számára. Szerkeszti Áldor Imre. XXVI. évfolyam. Képekkel. Ára füve 60 kr.

Lidérc-naptár 1893-ik évre. XXXII. évfolyam. Számos nagyobb és a szöveg közé nyomott kisebb képpel. Ára füve 60 kr.

A magyar nép naptára 1893. évre. Képes kalendárium sokféle hasznos és mulatól olvashatóval ellátva. Szerkeszti ifj. Tatár Péter. XXXVIII. évfolyam. Ára füve 25 kr.

Határidő-naptár mindennemű hivatalnokok, ügyvédek, jegyzők, orvosok, gazdaszónyok, utazók és üzerek számára. 1893-ik évre. Hasznos jegyzetekkel és 366 jegyzékkel ellátva. Ára kemény kötésben 1 frt 20 kr.

Új fali naptár 1893-ik évre. Egy egész iv. — Bélyeg-illetéssel ára 20 kr.

Advertisement for NYERS VASELINE featuring an image of a woman on a horse and text describing the product's benefits for hair and skin.

Advertisement for WEINWURM ANTAL featuring an image of a woman and text describing his work as a chemigrapher and photographer.

Printemps

NOUVEAUTÉS

Ingyen és Bérmentve

küldjük a legújabb divatot tartalmazó nagy illusztrált Catalogust a téli évadra. Megkeresések czimzandók:

JULES JALUZOT & Co PARIS

Ugyancsak bérmentve küldetnek a Printemps oriai raktárán levő szövetek mintái, árat és fajt lehetőleg meghatározni kérünk.

Expedíto Magyarország részére portómentesen 25 franktól kezdve és kívánatra ódméntesen 15% tölemeléssel méterárúkat, 20% minden más árúért.

Továbbtö-és vámkészítési házuk: Salzburgban, Mozartplatz, 4.

Levelezés Magyar nyelven.

SZEDER-INDÁK

ELBESZÉLÉSEK.

Ira: Baksay Sándor.

Ára füve 2 frt. Díszkötésben 2 frt 50 kr.

Tartalom: Jáhél. — Babett. — Három kereszt. I. A fehér kereszt. II. A fekete kereszt. III. Házaló kereszt. — Recipe.

Octave Perret & E. Dannaud, Cognac.

Hírnevesszészégetés. Egész régi minőség, igen finom

Grande fine Champagne nagy raktára.

Szállítvány 35 literes abroncszat- és 12 palacktól följebb

Vám-raktár Bécsben.

Legmagasabb kitüntetések valamennyi világkiállításról.

Advertisement for La VELOUTINE featuring an image of a woman and text describing it as a hair powder.

Kinek van szeplője?

vagy bármí folt, vagy pattanás az arczán? Az teljes biztossággal fordulhat annak eltüntetésére végett a világhírá

Serail arczkenőcsöz,

mely nemcsak eltávolít mindentféle bőrtisztálanságot, hanem az arczbört vakító fekérré, tisztává és üdövé teszi. — 1 tégely ára 70 kr. — Postán franko küldve 1 frt 5 kr. — Szappan hozzá 1 drb 30 kr.

Ugyanott kapható: Vassas chinabőr, gyengesség ellen. Pepsinbör, rossz emésztés esetén. 1 üveg ára: 1 frt 20. 5 üveg franko küldve 6 frt 0. é.

Rozsnyay Mátvás gyógyszerész, Aradon.

1219. szám.

Értesítés.

1892. évi november hó 14-én délelött 10 órakor a cs. és kir. katonai ágyraktárnál Budapesten az 1893. évi folyamán a budapesti hadbiztosság kerületében meggyülemlő nagy és kicsiny (gyapju, szürke, fehér, juta és csomagkötél) rongyok eladásá végett biztossági tárgyalás fog tartatni.

E tekintetben bővebb felvilágosítást nyujt az 1219. számú hirdetémy.

A közelebbi feltételek az alolrt raktárnál naponként a rendes hivatalos órákban betekintheők.

Budapest, 1892 október hó 27.

Cs. és k. katonai ágyraktár.

Advertisement for Kloss György featuring an image of a camera and text describing its features and availability.

Advertisement for „Intona” featuring an image of a piano and text describing its sound and quality.

Advertisement for Sternberg Armin és Testv. featuring an image of a piano and text describing their products.

Advertisement for JUSZT TIVADAR featuring an image of a bell and text describing it as a men's fashion item.

Advertisement for MEZEI EGEREK featuring an image of a dog and text describing it as a product for hair.

Advertisement for Richter-féle tárelem-játékok: Gyötrő szellem, Körrejtvény, Pythagoras, Körjáték, Fejtörő stb. featuring an image of a man and text describing the games.

Advertisement for Dr. Lengiel Fr.-féle nyirfabalzsam. featuring an image of a woman and text describing the balm's benefits.

Advertisement for WALSER FERENCZ featuring an image of a bellows and text describing his work as a manufacturer of steam engines.

Advertisement for KARÁCSONYI AJÁNDÉK. featuring an image of a man and text describing Christmas gifts.

BUDAPESTI CZÉGEK.

KILIÁN FRIGYES
m. kir. egyetemi könyvtáros,
IV., váci utca 30.
A magyar, francia, angol és német
írásolom dísz raktára. — Díszmü-
vek. — A Világöröklés emléktárái.
Építészeti és technikai munkák. —
Imakönyvek stb. 5001

KOLLERICH PÁL ÉS FIAI
első magyar 4099
sodronyszövet-fonat és
szitaáru-gyára
IV., Ferencz József-rakp. 21.
Ajánlja számos kiállításon első
díjakkal kitüntetelt gyártmányait

CALDERONI ÉS TÁRSA
látászerek.
Látászerek raktára váci-utca 30. szám.
Eszközök és taneszköz raktára:
Kis hid-utca 8. szám.
BUDAPESTEN.
Árjegyzék kívánatra bérmentre, ingyen.

HÜTTL TIVADAR
es. és kir. udv. szállító.
Az ország legnagyobb
porcellán-raktára
BUDAPEST,
Dorottya-utca 14. szám.

SZELNÁR JÓZSEF
UDV. SZÁLLÍTÓ
VIRÁG-CSARNOKA
BUDAPESTEN. 5008

GRÖBER LAJOS
kosár-fonodája,
IV., Kigyó-u. 6.
Hangjegytartók
munka-asztalok
stb. nagy választékban.
Képes árjegyzékek bérmentre.

KERTÉSZ TÓDOR
bél- és külföldi
műiparúrok raktára.
BUDAPEST
Dorottya-utca 1. sz.
Kívánatra új nagy képek ár-
jegyzéket bérmentre küld.

SCHOTTOLA ERNŐ
Budapest (Foncière-palota).
Legnagyobb raktár 5016
férfi- és női esőköpenyekben,
gummiczipőkben, eszímákban és nadrágvédőkben stb.

A legkitünőbb magvak
kaphatók 5009
MAUTHNER ÖDÖN
magkereskedésében

Az összes nyereség a biztosítottakra esik vissza.
Tisztán kölcsönösségen alapul. * Részvényesei nincsenek.
Biztosítéki alap 1891 január 1-én
367³/₄ millió forint.

The Mutual
newyorki életbiztosító társaság
(alapított 1843)
a világ legnagyobb pénzügyi és
életbiztosítási minden nemével
foglalkozik. 4028
Díjtáblázatokkal és bővebb felvilá-
gosításokkal készségesen szolgál a
Vezér-igazgatóság
(Magyarország és a szomszéd tartományok számára)
Budapest, Bécsi utca 5.

Toronyórákat
legelőssáiban, leghíjjában és leg-
jobbáiban készit: 5002
Mayer Károly L.
órágyára,
Budapest, VII., Kazinczy-u. 3.
Képes árjegyzéket bérmentre.

Egyházi mise
ruhák és szor-
sok, társulati
szálak, tem-
plonbelsőgök
a legelőssá-
ból a legm.
árg. stílusú
kivitelben, valamint a ruhák kő-
szítését (montirozását) Gavora
József-nél váci-utca 17. szám.
Képes árjegyzéket bérmentre.

KÜHNE E.
gazdasági gépgyára Mosonban
Legjobb és legelőssá sorvető-gépek,
már is 12,600 példányban elterjedve.
Mindennemű gazdasági gépek nagy választékban!
Főraktár: Budapest, VI. ker., váci körút 21-ik szám.

BÜVÉSZET
könyvem egyszeri átolvasása után,
már az első napon tarthat, míg a
legjárhatóbb ember is, feltűnést
keltő búvászati előadást, előkészü-
let és költség nélkül. A könyv
világírás híveinek által előadott 30
rendkívül meglepő mutatványt tar-
talmaz s minden mutatvány rajzok-
kal van ellátva. — A könyv ára bér-
mentre 1 frt. Kivonatolag ingyen
küldök bárkinek. A búvászati
személyes oktatást is adok.
Budapest, Kertész-utca 35. sz.
5012 **Friedmann Simon.**

HOLLANDI
Életbiztosító részvénytársaság
Amsterdamban.
Magyarországi vezérigazgatóság:
BUDAPEST
IV., koronaherceg-u. 20.

VÉRTESSI SÁNDOR
udv. illatszertár „Vénushoz“ 5007
Ajánlja gazdaság felszerelt illat-raktárát, mindennemű angol és
francia illatszereket, hajkenőcs, olaj- és szappan-neműeket,
ugyanis nagy választékban bel- és külföldi tolette-cikkeket.

Münchmeyer C.A. és Tsa
china-ézüst áru raktára.
Képes árjegyzéket kívánatra
bérmentre és ingyen.
BUDAPESTEN
IV., váci-utca 11.

REGEDEI
tisztá alkalikus savanyúvíz, nagy mennyiségű
égyvényes alkatrészreál fogva a legjobb és
legbiztosabb 4096
ÓVSZER KOLERA ELLEN;
dés szénas tartalmúál fogva töltötte kellemes illát-
tal, tehát egy háztartásban sem szabáda hiányoznia.

Főraktár: Budapest, Lipót-körút 21/a.
A m. t. hölgyvilágnak becses tudomására hozom, hogy
Budapestben, Deák Ferencz-utca 15. sz. a.
papírvirág-üzletre
salont nyitottam. Folyton új minták, mindennemű
alkatrész és oktatás. Teljes tisztellel
5017 **Kaufmann Mária.**
Budapest, Deák Ferencz-utca 15. Bécs, I., Herrngasse 6.

1891. Zárkó. 1891. Arany érem.
Kwizda-féle
korneburgi állat-táp-por
lovak, szarvasmarha és juhok számára.
Közel 40 év óta legjobb eredménnyel a legtöbb is-
tállóban használatban, étvágyhiánynál, rossz emés-
tésnél, a tej javítására, s a tehének tejelésének fo-
kozására; lényegesen támogatja az állatok természetes
ellenálló képességét járványos behatások ellen.
Ára 1 doboznak 70 kr., 1 doboznak 35 kr.
Tessék a fennebbi védjegyre ügyelni s határozottan
Kwizda-féle korneburgi marha-táp-por-t kérni.
Valódi minőségben a gyógyszer- és drogeriákban kapható.
Magyarországi főraktár
Török József gyógyszer, Budapest, király-utca 12.

Budapest, IV., Egyetem-utca 9. sz. a.
LUFT JÓZSEF
dúsan felszerelt fűszer- és esemege-üzlete,
a legkitünőbb minőségben szolgál: magyar és francia
cognacot, kül- és belföldi rumot, théat, théa-süte-
ményt és hasonló esemeget, saját készítményű befitteket,
asztali és pecsénye borokat, ásvány-vizeket, déli
gyümölcsöket, isletes különlegességeket.

1892. NOV. 191. SZ. 1892. NOV.
BUDAPESTI SZEMLE
A M. Tud. Akadémia megbízásából szerkeszti
GYULAI PÁL.

TARTALOM:
Az európai műveltség jövője Indiában. — Vámbéry
Armintól.
A katolicus clerus sérelmei 1848 előtt és után
(IV.) — o-t.
A névelésről. (I.) — Szebesztha Károlytól.
Az angolok kara. Elbeszélés. — Alarcon Péter után,
spanyol eredetűből — T. I.
Költmények. Szeretni kell. — Kozma Andortól —
A lelki jegyesek, Heine után, németből — Vargha
Gyulától.
Egy osztrák miniszter emlékiratai. — i-k,
Értesítő. Arany J.: Toldi. Magyarzéta Lehr A. — r-n.
— Fekete L. és Mágócsy-Dietz S.: Erdészeti növény-
tan. — y. — y. — Brautmaier: Goetheknél und Goethe-
philologie. — h. g. — Ruskin J.: The stones of Venice.
— T. N. — Hiba-igazítás. — Nagyszegedi Kálmántól.
Megjelen évenként 12-szer 10 ivnyi havi füzetekben.
Előfizetési ára bérmentre küldéssel egész évre 12 forint,
félévre 6 frt.
Franklin-Társulat
magyar írók, intézet és könyvnyomda Budapest.

KIRNER JÓZSEF
CS. ÉS KIR. UDVARI PUSKAMŰVES
BUDAPESTEN,
Raktár: IV., Szervita-tér 2. sz. * Gyár: VII. Róza-utca 7. szám.
Ajánlja mindennemű saját készítményű és legújabb szerk. vadász-
fegyvereket, golyós fegyverek, Express, Rifle, Paradox-Rifles
csatló-pisztolyok. Dúsan ellátott raktárát a legújabb szerkesztésű és
széles választékú fegyverpistolyok, salontfegyverek és pisztolyok,
lovábbá legújabb an. The Belmont interchangeable,
goly vadász-fegyvert. The Belmont interchangeable,
mely saját műhelyében pontosan szabály. és belső lez és egészen gépek
újja készíti a The Belmont Fire Arms & Gun Barrel Works
Angolországban. Továbbá a bel. mely szintén gépek újja
res legújabb belga vadász-fegyver, késsél Francootte Ágon-
ton fegyvergyárban Lüttichben. The Celebrated Matchless kínzó két-
csatló vadász-fegyver, mely a Manufacture Liégeoise d'armes à feu lüttichi
fegyvergyár mechanikai műhelyében gépek újja készíti. Ezek fegyverek
— melyeknek egyedül raktárát bírom — mind nálam lesznek szabályozva
és belső, jostgukert ép egy kezeskedem, mint saját készítményimert.
Ezen kívül vannak még Top-Lever rendszerű fegyve-
rek, a sárkányok között fekvő kulcsal, bal csőve Choke-
bore pontosan belső, kit.
lőképességűek, melyeknek
jostgukert szintén kezeske-
dem, 45 forintól kezdve.
Részletes árjegyzékek
kívánatra ingyen és
bérmentre küldetnek.

A legkitt. Lafcaux és Lancaster löllények.
Továbbá mindennemű angol
Lancaster-töltények. Eley
Brothers Limited londoni
gyárakból és angol úpporal-
töltött eredeti angol Lan-
caster-töltények.
Megrendeléseket és leve-
léket kérem raktáromba
4806 címezni!

VASÁRNAPI UJSÁG

46. SZÁM. 1892. BUDAPEST, NOVEMBER 13. XXXIX. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK egyéttél fél évre — 6 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félévre — 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.— Külföldi előfizetőknek a postaiilag telévre — 2.50 meghatározott viteldi is csatlalód.

AZ ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK ÉS ELSŐ ELNÖKE.

Néhai Majláth György, az oly tragikus véget ért országbíró, midőn a főrendiház az állami számvevőszék föllállításáról tanácskozott, ez új intézmény föladatairól ezt mondta:
„A magyar államban a számvevőszék új intézmény levén, szükséges, hogy megtalálja azon határvonalat, melyen túlmenni az ellenőrzésnek nem szabad, mert akkor az adminisztrációt zavarja meg; de innen sem szabad maradnia, mert akkor a törvényt sértetik meg.”
A magyar számvevőszék első elnöke, Gajzágó Salamon, ki huszonkét évi kitartó munka után a napokban vonult vissza állásától, a király elismerése mellett azt a megnyugtató öntudatot is magával vihete buzgalma jutalmául, hogy tapintatosságával, éles ítélő tehetségével, higgadt gondolkozásmódjával az állami számvevőszék intézményét valójában meggyökerezettette új alkotmányunk keretében.
E zajtalanul működő intézmény, s annak munkásai felől úgyszólván tájékoztatlan a nagy közönség, pedig a kormányzat tisztaságának s ebben az adózó közönség érdekei megóvásának egyik fontos biztosítéka a számvevőszék, melyet a törvény teljes függetlenséggel s messzemenő jogokkal ruházott föl. Annál nehezebb a föladat, mely rá s különösen felelős elnökére hárul, s nehéz vala különösen ez intézmény szervezésekor, midőn egyfelől a hozzáfűződő várakozásnak kellett megfelelnie, anélkül azonban, hogy az akkoriban szenge korát élő közigazgatást szabad mozgásában megzavarta volna.
A magyar számvevőszék Gajzágó Salamon vezetése alatt nemcsak legyőzte a kezdet nehézségeit, hanem állandóságának alapjait is lerakta, a mi nem kis érdem, ha meggondoljuk, hogy a múlt század végén az osztrák és porosz számvevőszékek egy időre függetlenségüket veszítették, mert azt az ellenvetést tették ellenük, hogy az adminisztrációt akadályozzák. Hogy ez

nálunk nem így történt, sőt az új intézmény teljesen bevált, az első sorban Gajzágó Salamonnak az érdeme, kinek működése és neve szorosan össze is forrott a számszék szervezésével és majdnem negyedszázados történetével. Megemlékezni az egyikről s hallgatni a másikról, majdnem lehetetlen.
Az 1867-iki kiegyezésig az ellenőrzést a monarchia egész államháztartása fölött az 1866-ban újállított, ugynevezett „legfőbb birodalmi számvevőszék” gyakorolta, míg a kiegyezés után pár évig a pénzügyminiszteriumban föllított főkönyvelési osztály tartotta számon bizonyos korlátolt mértékben az államköltségvetéssel megszavazott összegek kezelését. Ez az osztály állította össze a zárszámadásokat is, de nyilván-

való, hogy — mint a pénzügyminiszter alá rendelt hivatal, teljességgel nem felelt meg a hatályos ellenőrzés fökellékének: a függetlenségnek. Az első javaslatot arra, hogy külön és független állami számvevőszék állítsassék föl, Várady Gábor, a técsői kerület képviselője nyújtotta be az 1869-iki országgyűlésen, mit nem sokára Lónyay akkori pénzügyminiszter követelt. Ez utóbbi vált aztán törvénynyé is, bár nem esélyes módosításokkal, melyek mind az új intézmény függetlenségének öregbítését célozták. Érdekes, hogy a képviselőházban már elfogadott javaslatnak a számvevőszéki elnök választására vonatkozó része többszöri üzenetváltásra adott alkalmat a képviselőház s a főrendiház között, mert ez utóbbi határozottan követelte a hármas elnökjelöléshez való hozzájárulási, illetve előválasztási jogának kimondását, a mi elvégre meg is történt.
Csak természetes, hogy a nagyfontosságú új állás, a miniszteri állással egyenlített elnöki szék betöltésének kérdése élénken foglalkoztatta az arra hivatott köröket s a jelölgetések csakhamar megindultak. Háromszor kellett a képviselőknek szavazniok, míg a jelöltek általános többséget nyerhettek. A király a legtöbb szavazatot nyert, s így első helyen jelölt Gajzágó Salamont nevezte ki.
Az állás természeténél fogva, mely annak viselőjétől a legszigorúbb pártönkivüliséget követeli, Gajzágó nyilvános politikai szereplése itt úgyszólván ketté szakadt és semmi sem jellemzi jobban odaadó buzgalmat, valamint puritán-ságát, mint az, hogy kinevezetése pillanatától fogva — függetlenségét megőrzendő — a politikai térről teljesen visszavonult, sőt a pártkörből is kilépett, hol pedig jelleménél és szeretetreméltó egyéniségénél fogva általános tiszteltben állott.

Ellinger Ede fényképe után. GAJZÁGÓ SALAMON.

Gajzágó közeletünk azon férfiai közül való, kik a nemzeti újjászülés, aztán az elnyomatás s később az új életre ébredt állami élet korzakaiban egyaránt kiváló szerepet játszottak.